

JOGI FÓRUM PUBLIKÁCIÓ

A vagyoni hozzájárulás teljesítése és a gazdasági társaság tagjának helytállási kötelezettsége

Szerző:

dr. Magyar Viktória¹

Kézirat lezárása:

Budapest, 2024. június 15.

¹ A szerző társasági jogi és cégjogi szakjogász, a Budapest Környéki Törvényszék Polgári Kollégiumának bírósági titkára.

A tanulmány fókuszában a gazdasági társaságok tagjainak vagyoni hozzájárulás szolgáltatási kötelezettségére vonatkozó jogi szabályozás, gyakorlat és a szakirodalom által felvetett szempontok és dilemmák bemutatása és elemzése áll. A gazdasági társaságok léte és működése szempontjából ugyanis a tagok kötelezettségein belül e kérdésnek kiemelt fontossága van. A gazdasági társaságokat elsődlegesen az hívta életre a XIX. századra, hogy az egyes gazdasági tevékenységek tőkeigénye jelentősen megnőtt, tőkebevonásra volt szükség, amelyet valamilyen módon össze kellett gyűjteni, ennek az elsődleges forrása a társaság tagjainak különböző mértékű vagyoni hozzájárulása volt.

A gazdasági jog egyik alapvetése, hogy valamennyi gazdasági társaság üzletszerű közös gazdasági tevékenység folytatása érdekében jön létre, ennek megvalósításához pedig elengedhetetlen feltétel az indulóvagyon rendelkezésre állása. Ahogyan arra Papp Tekla felhívja a figyelmet, a gazdasági társaságokat közösen megállapított célra, közös tevékenység folytatására alapítják a tagok, így az ezt fedező vagyont is közösen kell rendelkezésre bocsátaniuk; azaz egyik tag sem vonhatja ki magát a vagyoni hozzájárulás teljesítésének kötelezettsége alól, kötelessége minden tagnak – ha eltérő mértékben is – a társaság működését megalapozó tőke szolgáltatásában részt venni.² Másként fogalmazva, ez lesz a gazdasági társaságban a tagsági jogviszonyuk létrejöttének is előfeltétele.³ Lényeges emellett, hogy a gazdasági társaság nyereségében (vagy veszteségében) való részesedés felosztását, ezzel összefüggésben pedig a működés vagyoni kockázatát is meghatározza jellemzően a tagoknak a gazdasági társaság vagyonához való hozzájárulása, annak belső aránya.

A gazdasági társaságok működése a magánautonómián nyugszik, az egymás mellé rendelt, egyenjogú jogalanyok vagyoni jellegű viszonyait pedig magánjogi módszerekkel lehet szabályozni. A tagok vagyoni hozzájárulásai a társaság létét, létrejöttét befolyásoló kötelezettségek, így a teljesítések formája, mértéke, a hozzájárulás rendelkezésre bocsátásának ideje és módja nem bízható (teljes egészében) a tagok szabad belátására. Számos kérdést garanciális szempontból, a visszaélések megelőzése érdekében a törvényalkotónak - akár kógens szabályokkal - kell meghatározni. A tagok bocsátják a gazdasági társaság rendelkezésére a pénzbetéteket és az apportot. A pénzbetétek értéke jellemzően egyértelmű, de a nem pénzbeli vagyoni hozzájárulás értékét meg kell állapítani. Jellemző probléma a nem pénzbeli vagyoni hozzájárulás esetében, hogy az adott társaság létesítő

² PAPP Tekla: *Az apport megítélése a Legfelsőbb Bíróság döntéseiben és a Társasági törvény apportálásra vonatkozó szabályainak hatása a joggyakorlatra.* Acta Universitatis Szegediensis: Acta juridica et politica, 1999, (55) 1-34. 257. o.

³ PAPP, 1999. Uo.

okmányában rögzített és a valós érték eltér egymástól oly módon, hogy az apport alacsonyabb értékű, mint amit a létesítő okmány feltüntet (apport túlértékelése). Ilyen esetekben a jogalkotó hagyományosan lépéseket tesz annak érdekében, hogy a felborult értékegyensúlyt megfelelően helyre lehessen állítani, illetve az esetleges további hátrányokat fel lehessen számolni.⁴

A hatályos szabályozás tekintetében a kiindulópontot a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) harmadik könyvbéli szabályai jelentették, a tanulmányban az egyes kérdéskörök feldolgozásának a módja is igazodik a Ptk. tárgyalási koncepciójához (és annak a kommentárjához). A tanulmány a jogi személyek általános szabályaiból és gazdasági társaságokra vonatkozó általános szabályokhoz viszonyítva emeli ki az egyes gazdasági társasági típusoknál található speciális rendelkezéseket. A több mint 10 éve hatályos Ptk. kiemelendő újítása volt, hogy minden társasági formát jogi személyként vont szabályozás alá, ebből következik az a jogtechnikai megoldás is, hogy a jogalkotó a szabályok jelentős hányadát a társaságok közös szabályai között⁵ helyezte el és több érdemi szabályt találunk a jogi személyekre vonatkozó általános szabályokban.⁶ Az irányadó rendelkezések körében annak is jelentősége van, hogy hol jelennek meg a társaság tagjai számára nagyobb szabadságot engedő diszpozitív szabályok, továbbá melyek azok a garanciák, amelyek elsősorban hitelezővédelmi szempontból kógens módon szabályoznak.

A téma jelentőségét mutatja, hogy nem egyszer a tag vagyoni hozzájárulás szolgáltatási kötelezettségének nem teljesítése a joggal való visszaélés keretében a tagsági jogosítványok rendeltetésellenes, a társaságot, illetve a többi tagot, továbbá a hitelezőket is megkárosító gyakorlását jelenti. A vagyoni hozzájárulás fogalmának és jelentőségének meghatározását követően, a vagyoni hozzájárulás típusain belül a nem vagyoni hozzájárulásként szolgáltatatható vagyon körét határozom meg, illetve mutatom be az egyes társaságok - így különösen a korlátolt felelősségű társaságok és a részvénytársaságok - speciális szabályait, utalva e körben a tagok vagyoni hozzájárulás szolgáltatásával kapcsolatos felelősségi kérdésekre is. A tanulmány az irányadó törvényi szabályozás, valamint a Ptk. kommentár elemzése mellett a jogalkalmazást, a kapcsolódó bírósági gyakorlatot is vizsgálja. Külön is kitér a vagyoni hozzájárulás szolgáltatási kötelezettség

⁴ HARSÁNYI Gyöngyi - MISKOLCZI BODNÁR Péter: Az apport túlértékelésének jogkövetelményei. Glossa Iuridica VI. évfolyam, 3-4. szám. Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar, Budapest, 2020. 23. o.

⁵ Ptk. 3:88-3:137. §.

⁶ Ptk. 3:1-3:62. §.

körében a Ptk. hatálybalépését megelőzően alapított korlátolt felelősségű társaságok (kft.) feltőkésítési kötelezettségére, mint a gyakorlat és így a szakirodalom számára is releváns kérdésre.

1. A jogi személyek és a vagyoni hozzájárulás szolgáltatási kötelezettség

A kérdéskör áttekintése során első lépéseként szükséges a Ptk. jogi személyek vagyonával összefüggő alapvető szabályainak áttekintése. A Ptk. kiindulópontként rögzíti, hogy a jogi személyek létesítő okiratának egyik kötelező tartalmi eleme a teljesítendő vagyoni hozzájárulás, annak értéke, a rendelkezésre bocsátás módjának és idejének meghatározása.⁷ Az intézmény célja, hogy csak olyan vagyoni hozzájárulás teljesítésére kerülhessen sor, amely legalább a létesítő okiratban meghatározott értéken a hitelezői igények kielégítése céljából igénybe is vehető.

A Ptk. szabályozásából kiderül, hogy nem változtatott azon a rendelkezésen, hogy az alapítókat és a tagokat terheli a jogi személy alapításakor a vagyoni hozzájárulás rendelkezésre bocsátásának kötelezettsége, továbbá a törzstőke a működés során a vagyoni helyzet megítélésének egyik fő viszonyítási értéke.⁸ A jogi személy vagyoni helyzetét e tőkenagysághoz viszonyítva próbálja a hitelezőknek garantálni, hogy hosszú távon a jegyzett tőke nem marad a saját tőke alatt.⁹

A jogi személy a tagok, illetve alapítók vagyonától elkülönült vagyonnal rendelkezik: a jogi személy vagyona nem azonos az őt alkotó tagok tulajdonával, vagyonával. A jogi személy elkülönült vagyonából adódik önálló vagyoni felelőssége: a jogi személy kötelezettségeiért, tartozásaiért a jogi személy köteles helytállásra, tagjai/alapítói főszabály szerint nem.¹⁰ A Ptk. arról rendelkezik, hogy a jogi személy alapításakor a rendelkezésre bocsátott vagyoni hozzájárulások összessége az új, önálló jogalany elkülönült vagyona lesz.¹¹ A jogi személy részére teljesített vagyoni hozzájárulás végleges vagyonátengedés, azt vagy annak értékét nem lehet visszakövetelni. A Ptk. Nagykommentárja kiemeli, hogy a jogi személy alapítói saját vagyonuk korlátozása

⁷ Ptk. 3:5. § e) pont.

⁸ DZSULA Marianna: A vagyoni hozzájárulás teljesítése és a tag helytállási kötelezettsége a Ptk.-ban (Tőke és/vagy hitelezővédelem). In Gárdos-Orosz Fruzsina - Menyhárd Attila (szerk.): Az új Polgári Törvénykönyv első öt éve. Társadalomtudományi Kutatóközpont, Jogtudományi Intézet, Budapest, 2019. 174. o.

⁹ DZSULA, 2019. Uo.

¹⁰ Ptk. 3:2. § (1) bekezdés.

¹¹ Ptk. 3:9. § (1) bekezdés.

ellentételezéseként meghatározott módon és mértékben gyakorolható jogokat kapnak - tagsági jogokat a gazdasági társaságoknál, egyesülésnél, szövetkezetnél, egyesületnél, valamint alapítói jogokat az alapítványnál.¹²

1.1 A vagyoni hozzájárulás teljesítési kötelezettség

A jogi személy létesítésekor a tagok, illetve alapítók saját vagyonuk korlátozásával hozzák létre az új jogalanyt, a vagyoni hozzájárulás teljesítésével - amellyel egyben korlátozzák, csökkentik saját vagyonukat - teremtik meg az új jogalany vagyonát. A vagyoni hozzájárulás teljesítési kötelezettség főszabályától eltér egyrészt az egyesület, ahol a tagsági jogviszony alapításkor az egyesület nyilvántartásba vételével keletkezik és nem tagi kötelezettség a vagyoni hozzájárulás teljesítése, másrészt a kooperatív-koordinatív célokra létrehozott egyesülés, ha a tagok csak a működés költségeit viselik. Amennyiben a jogi személyben a tagsági jogviszony nem alapításkor keletkezik, hanem a működés során, akkor is feltételét képezi a taggá válásnak a vagyoni hozzájárulás teljesítése.¹³ Megjegyzendő, hogy a jogi személy nem dönthet az átalakulásról abban az esetben, ha a tagok, illetve az alapítók a létesítő okirat szerinti vagyoni hozzájárulásukat nem teljesítették.¹⁴

1.2 A tag, illetve az alapító helytállási kötelezettsége

A Ptk. alapján a vagyoni hozzájárulást teljesítő tagot, illetve alapítót csak abban az esetben terheli a jogi személy jogutód nélküli megszűnésekor fennmaradó kielégítetlen hitelezői követelés miatti helytállási kötelezettség, ha a jogi személy tagja vagy alapítója korlátolt felelősségével visszaélt és emiatt maradtak fenn ezek a követelések.¹⁵ Ha a jogi személy alapítója vagy tagja nem köteles vagyoni hozzájárulást teljesíteni, a jogi személy tartozásaiért a jogi személy tagja, alapítói jogok gyakorlója köteles helytállni. A helytállási kötelezettség alanya ez esetben nem valamilyen felróható magatartás szankciójaként köteles teljesíteni a jogi személy által nem teljesített tartozást, hanem fedezetet teremt a kötelezettségek teljesítésére.¹⁶ Érdemes arra is felhívni a figyelmet e körben, hogy ha a helytállási kötelezettség több tagot terhel, akkor e kötelezettségük

¹² OSZTOVITS András (szerk.): A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény és a kapcsolódó jogszabályok nagykommentárja. Harmadik Könyv. Opten Informatikai Kft, Budapest, 2014. 393. o.

¹³ Ptk. Nagykommentár, uo.

¹⁴ Ptk. 3:40. § c) pontja.

¹⁵ Ptk. 3:2. § (2) bekezdés.

¹⁶ Ptk. Nagykommentár, 392. o.

egyetemleges lesz.¹⁷ A terminológia kapcsán Dzsula Marianna cikkében felhívja a figyelmet, hogy a Ptk. azért a „helyállási kötelezettség” kifejezést használja, mert ezzel is jelezni kívánja a különbségtételt, nevezetesen azt, hogy e kötelezettség alanya, azaz a jogi személy alapítója vagy tagja nem valamilyen elmarasztható, felróható magatartás szankciójaként köteles teljesíteni a jogi személy által nem teljesített tartozást, hanem pusztán fedezetet kíván teremteni a szabály e kötelezettség előírásával. A cikk azt is kiemeli, hogy a Ptk. a felelősség és a helytállás közti fogalmi megkülönböztetést a Harmadik Könyv rendelkezései során is következetesen végig érvényesíti.¹⁸

1.3 A vagyoni hozzájárulás tárgya

A vagyoni hozzájárulás teljesítési kötelezettség meghatározása körében garanciális elem, hogy rögzítse annak a tárgyát és mértékét. A Ptk. 3:10. § (1)-(2) bekezdése irányadó erre a kérdésre, eszerint a tag, illetve alapító vagyoni hozzájárulása kétféle módon történhet: lehet pénzbeli és nem pénzbeli, utóbbi az apport. Az apportot szolgáltató a dolog tulajdonjogát vagy vagyoni értékű jogot ruházhat át a jogi személyre. Kisfaludi András a vagyoni hozzájárulás típusaival összefüggésben egy konkrét jogeset vizsgálata nyomán arra hívja fel elemző tanulmányában a figyelmet, hogy míg a pénz, mint vagyoni hozzájárulás bármilyen hitelezői igény kielégítésére megfelelő lehet és értéke sem vitatható, addig a hitelezők szempontjából különösen fontos a nem pénzbeli vagyoni hozzájárulások szabályozása. Kisfaludi András szerint már a szolgáltatás időpontjában probléma lehet az értékelés, ezen túl a likviditás, a hitelezői igények kielégítésre történő felhasználhatóság is korlátozottabb. Hangsúlyozza azt is, hogy a hatékony tőkeozgás érdekében a jogalkotó nem zárta ki az apport rendelkezésre bocsátását, de korlátozta az apportként figyelembe vehető vagyontárgyak körét és az érték megállapításért való helytállást.¹⁹

A törvényi szabályokhoz visszatérve, a Ptk. kimondja, hogy az apport értékét a tagok, illetve alapítók alapvetően a létesítő okiratban határozzák meg és előfordulhat, hogy az apport szolgáltatáskori értéke a létesítő okiratban megjelölt értéktől eltér, azaz az apportot felülértékelték.²⁰ Ha a nem pénzbeli vagyoni hozzájárulás átruházáskor fennálló értéke nem éri el a

¹⁷ Ptk. 3:9. § (2) bekezdés.

¹⁸ DZSULA, 2019. 172. o.

¹⁹ KISFALUDI András: A Fővárosi Ítéletábla végzése a tőzstőke emelésről. A tagnak a társasággal szemben fennálló kölcsönkövetelése, mint vagyoni hozzájárulás. Jogesetek Magyarázata, 2010. vol. 1. no. 3., 23. o.

²⁰ Ptk. 3:10. § (3) bekezdése.

létesítő okiratban megjelölt értéket, a különbözet megfizetését a jogi személy az átruházástól számított öt éven belül követelheti a nem pénzbeli vagyoni hozzájárulást szolgáltató személytől. A Ptk. Nagykommentárja mindehhez hozzáteszi, hogy az apportőr köteles pénzben kiegészíteni a szolgáltatott értéket a létesítő okiratban vállalt értékre fenti időintervallumon belül, ha ezt a jogi személy követeli.²¹

Szükséges röviden szólni a vagyoni hozzájárulás visszakövetelhetőségével kapcsolatos törvényi keretszabályokról is, amelyet a Ptk. 3:48. § (2) és (3) bekezdése rögzít. Eszerint a már teljesített vagyoni hozzájárulás nem követelhető vissza, azonban a jogutód nélkül megszűnt jogi személynek a hitelezők kielégítése után fennmaradt vagyona a jogi személy tagjait/alapítói jogok gyakorlóit illeti meg olyan arányban, amilyen arányban ők vagy jogelődjük a jogi személy javára vagyoni hozzájárulást teljesítettek. A jogi személy tagjai, illetve alapítói a felosztott vagyomból való részesedésük mértékéig kötelesek helytállni a megszűnt jogi személy ki nem elégített tartozásaiért, ez mögöttes és korlátozott felelősség.

2. A vagyoni hozzájárulás teljesítésének szabályai a gazdasági társaságoknál általában

Nem hagyható figyelmen kívül az sem, hogy a vagyoni hozzájárulás valamennyi gazdasági társaság esetén univerzális elem. Kétségtelen, hogy a gazdasági társaságok alapvetően vagyonegyesítő funkciót töltenek be, de még a személyegyesítő jellegű gazdasági társaságoknál (így a közkereseti társaságnál, betéti társaságnál) is kötelező a tagoknak vagyoni hozzájárulást teljesíteni.

A közkereseti társaság nem véletlenül a kereskedelmi társaságok legrégebbi formája, a hitelbiztonság legerősebb garanciája ugyanis a társasági tagok egyetemleges felelősségén nyugodott, akik a társasági kötelezettségeikért egész vagyonukkal egyetemlegesen felelősek voltak. E személyegyesítő társasági formát Magyarországon az 1876. január 1-jétől hatályos Kereskedelmi Törvény (1875. évi XXXVII. törvénycikk) hozta létre, azonban az egyetemleges felelősség kapcsán a bírósági gyakorlat és a korabeli jogirodalom is inkább csak „jótállással kötelezett kezeseknek”

²¹ Ptk. Nagykommentár, 394. o.

tekintette a tagokat a hitelezők felé. A közkereseti társaság ugyanis önálló jogi személyiséggel és saját vagyonnal rendelkezett, így a hitelezővel egyenes adósi viszonyban csak utóbbi állhatott.²²

Említhető az is, hogy az 1975-ös Kereskedelmi Törvényt módosító 1930. évi V. törvénycikk 1. §-a szerint a korlátolt felelősségű társaság kereskedelmi társaság, amely előre meghatározott törzsbetétekből álló törzstőkével alakul s amelynél a tag felelőssége a társasággal szemben törzsbetéteinek szolgáltatására és a társasági szerződésben megállapított esetleges egyéb vagyoni hozzájárulásokra terjed ki. A társaság kötelezettségeiért a tag egyébként nem felel. A kft.-re vonatkozó akkori szabályozás a nem pénzbeli betétek értékelése, illetve az ezzel kapcsolatos jogviták tekintetében meglehetősen hitelezőbarát megoldást követett. Akik ugyanis valamelyik tag nempénzbeli betétét a valódi értéket meghaladó értékkel fogadtatták el a társasággal, vagy akik az alakuláskor csalárdul jártak el, személyesen és egyetemlegesen feleltek minden ebből eredő kárért, ha pedig a társaság a felelősség alól felmentette őket, a felmentés a társaság hitelezőivel szemben ugyancsak hatálytalan volt. A nem pénzbeli betétét a valódi értéket meghaladó értékkel a társasággal elfogadtató tagok tehát akkor sem mentesülhettek az ebből eredő károkért, ha bizonyították, hogy ők az apport értékelésénél a rendes kereskedő gondosságával jártak el (11. §).²³

Érdemes kiemelni, hogy történeti kontextusban a személyegyesítő társasági formák tekintetében Magyarországon a gazdasági társaságokról szóló 1988. évi VI. törvény (a továbbiakban: 1988-as Gt.) szerinti ún. vállalati gazdasági munkaközösségeket lehet említeni, ezek voltak azok, amelyek jogi személy felelősségvállalásával működő gazdasági munkaközösségekként jellemezhetőek és ezeknél a társaság vagyona nem tagjai hozzájárulásából, hanem egy külső jogi személy juttatásából állt.²⁴

Ahogy azt már jeleztük, a vagyoni hozzájárulás teljesítési kötelezettségére a gazdasági társaságok létének egyik *fogalmi elemeként* gondolhatunk. Ezt mutatja, hogy a gazdasági társaság fogalmának meghatározása körében a Ptk. 3:88. § (1) bekezdése rögzíti, hogy a gazdasági társaságok olyan üzletszerű közös gazdasági tevékenység folytatására létrehozott jogi személyiséggel rendelkező vállalkozások, melyek a tagok vagyoni hozzájárulásával jönnek létre.

²² MOHAI Máté: Felelősség és helytállási kötelezettség a társaságok jogában a Kereskedelmi Törvénytől az első társasági törvényünkig. Miskolci Jogi Szemle, 11. évf. (2016). 2. sz. 117-118. o.

²³ MOHAI, 2016. 128. o.

²⁴ SÁRKÖZY Tamás: A magyar társasági jog Európában. A társasági és a konszernjog elméleti alapjai. HVG ORAC Lap- és Könyvkiadó, Budapest, 2001. 152. o.

A társaságok esetében a tagok vagyoni hozzájárulás szolgáltatási kötelezettségének két legfontosabb indoka lehet, az egyik üzleti, gazdasági, a másik garanciális jellegű. Elsődleges az, hogy a tevékenység megkezdéséhez tőkére, valamilyen anyagi erőforrásra van szükség. Mindezt azonban elméletileg a gazdasági társaság akár hitelből is fedezhetné, nyomósabb indok tehát a szabályozásra a társasági hitelezők védelme: a társaság tagjai az induló vagyon rendelkezésre bocsátásával teszik lehetővé a hitelezők részére a társasági kötelezettségek teljesítését. A hitelezői érdekek védelme értelemszerűen elsősorban azoknál a társaságoknál jut nagyobb jelentőséghez, amelyeknél a tagok nem tartoznak felelősséggel a társasági kötelezettségekért, azaz a kft. és rt. esetében.

Amint arra Kisfaludi András is rámutat: a gazdasági társaságok esetében a reális teljesítés követelményének felel meg, hogy a tagok a társasági szerződés szerint vállalt vagyoni hozzájárulásukat ténylegesen is a társaság rendelkezésére bocsátják, amely a cégnyilvántartás adataiból mindenki számára megismerhető, a tagok pedig nem mentesíthetők a vagyoni hozzájárulás teljesítési kötelezettségük alól.²⁵ Lényeges azt is kiemelni, hogy a társaságok az általuk folytatott gazdasági tevékenységgel nyereség elérésére törekcsenek, a nyereség és a veszteség viselése is főszabály szerint a tagokat vagyoni hozzájárulásuk arányában illeti meg, illetve terheli.²⁶

2.1 A tag vagyoni hozzájárulás teljesítési kötelezettsége

A fentiek szerint a gazdasági társaság alapításának mellőzhetetlen alapfeltétele, hogy a társaság vagyonához valamennyi tag a létesítő okiratban vállaltak szerinti mértékben, módon és időben hozzájáruljon, e kötelezettség alól a tag nem mentesíthető. A Ptk. ennek kapcsán azt rögzíti, hogy ha valamely tag a létesítő okiratban vállalt vagyoni hozzájárulását az előírt határidőben nem teljesíti és az ügyvezetés által kitűzött 30 napos póthatáridő is eredménytelenül telik el, úgy a tag tagsági jogviszonya megszűnik és a szerződésszegésével a társaságnak okozott kárért a Ptk. szabályai szerint szerződésszegéssel okozott kártérítési felelősséggel tartozik.²⁷ Itt érdemes utalni arra is, amely szerint a volt tag ennek alapján csak akkor mentesül a felelősség alól, ha bizonyítja, hogy a szerződésszegést ellenőrzési körén kívül eső, a szerződéskötés időpontjában előre nem

²⁵ KISFALUDI András, 2010. 23. o.

²⁶ Ptk. 3:88. § (2) bekezdés.

²⁷ Ptk. 3:98. § (1)-(2) bekezdés.

látható körülmény okozta és nem volt elvárható, hogy a körülményt elkerülje, vagy a kárt elhárítsa.²⁸ A törvényalkotó ugyanakkor azt is rögzítette, hogy kártérítés címén azonban csak a szolgáltatás tárgyában keletkezett kárt kell a volt tagnak megtérítenie.²⁹ A kár pontos mértékét befolyásolja, hogy a tag mulasztása miatt meghíúsult-e a társaság cégbíróság általi nyilvántartásba vétele, aminek a bejegyzéshez szükséges kötelező tőkeminimum előírásakor van jelentősége.³⁰

A póthatáridő kitűzését is tartalmazó felhívásban az ügyvezetésnek kifejezetten figyelmeztetni kell a tagot, hogy a póthatáridő eredménytelen eltelte tagsági jogviszonyának megszűnését eredményezi. Ennek elmulasztása a társasággal szembeni cégbírósági törvényességi felügyeleti intézkedést vonhat maga után.³¹ A törvény tartalmazza, hogy a felhívás a társaság nevében történik, azt csak az ügyvezetés jogosult kiadni, a többi tag részéről történő felszólításnak nincs jogi hatálya.

Lényeges feltétel, hogy a teljesítésre való felhívásnak minden esetben írásban, illetve más bizonyítható módon kell történnie, a 30 napos póthatáridő pedig a felhívás megérkezésének napjától számítandó. Tértivevényes küldemény esetén a közlést a tértivevény bizonyíthatja, ha a postai kézbesítés során a felhívást tértivevény nélkül, ajánlottan küldték el, belföldi címzett esetén a feladástól számított ötödik munkanapot kell a kézbesítés napjának tekinteni. A tagsági jogviszony a határidő lejártát követő napon automatikusan szűnik meg, az ügyvezetésnek e tényről is írásban értesítenie kell a volt tagot. A vagyoni hozzájárulás teljesítésének elmulasztása esetére a Ptk. által meghatározottnál a tagra nézve enyhébb következményeket előíró szerződéses rendelkezés a fentiekből következően semmisnek tekintendő.³²

Kérdésként merülhet fel azonban a fentiekkel összefüggésben az, hogy ha a tag elmulasztja a társasági szerződésben rögzített határidőt, azonban az ügyvezetés felszólítása alapján az abban kitűzött 30 napon belül teljesíti vagyoni hozzájárulását, akkor is fennáll-e a késedelmes teljesítésből eredő károkért a felelősség. Annak ellenére, hogy a Ptk. a kártérítési felelősséget a tagsági jogviszonyát elvesztő volt taghoz kapcsolja³³, úgy kell értelmezni ezt a szabályt, hogy ez a

²⁸ Ptk. 6:142. §.

²⁹ Ptk. 6:143. § (1) bekezdés.

³⁰ BODZÁSI Balázs: A gazdasági társaságok tagjainak felelőssége az új Ptk. alapján. Csőd Felszámolás Válság, 2013 (3-4), 9-10. sz. 59. o.

³¹ Ptk. 3:98. § (1)-(2) bekezdés.

³² Ptk. Nagykommentár, 500-501. o.

³³ Ptk. 3:98. § (2) bekezdés.

felelősség az általános szerződészegési szabályok szerint akkor is fennáll, ha a tag 30 napon belül teljesíti a vagyoni hozzájárulási kötelezettséget, és ezáltal a tagsági jogviszonya nem szűnik meg.³⁴

Amennyiben a tagsági jogviszony a vagyoni hozzájárulás teljesítésének elmaradása miatt szűnik meg, úgy a volt tag üzletrészét értékesíteni kell. Az értékesítés feltételeiről és módjáról a volt tagnak és a társaságnak kell megállapodni. Kívülálló személynek meg kell várnia, hogy a vagyoni hozzájárulás elmaradása miatt a tagsági jogviszony megszűnjön, de ezt követően nincs akadálya, hogy a volt tag üzletrészét megszerezze. Mindezen kérdések számos gyakorlati problémát rejtenek.

A Kúria 2022. évben meghozott **Gfv. 30.386/2021/5. számú döntésében** a Ptk. 3:98. § (2) bekezdésében foglaltakat értelmezve a vagyoni hozzájárulási kötelezettség teljesítése elmaradásának, a társaság általi el nem fogadásának és mindezek jogkövetkezményeinek kérdését vizsgálta. A döntésben a Kúria elvi élel rögzítette, hogy a tagsági jogviszony a Ptk. alapján csak abban az esetben szűnik meg ex lege, ha a tag az ügyvezető felszólítására egyáltalán nem teljesíti a vagyoni hozzájárulási kötelezettségét. Rámutatott, hogy az ügyvezetés közlése a tagsági jogviszony megszűnéséről nem minősül társasági határozatnak. Ehhez képest más a helyzet akkor, ha a tag a felszólítás alapján teljesít, azonban azt a társaság nem fogadja el. A tagnak a hozzájárulás el nem fogadásáról történő „tájékoztatása” társasági határozatnak minősül, ami társasági határozat felülvizsgálata iránti perben támadható. A Kúria szerint ugyanakkor a konkrét ügyben a tagsági jogviszony fennállásának megállapítása iránt nem volt helye megállapításra irányuló kereset előterjesztésének.³⁵

A Kúria által vizsgált ügy tényállása szerint a felperes és egy másik kft. által alapított alperes kft. 2018. november 30-án kelt társasági szerződése meghatározta, hogy a felperesnek hogyan és milyen határidővel kell a törzsbetétnek megfelelő vagyoni hozzájárulást teljesítenie. A társasági szerződés szerint a pénzbetét felét a cégbejegyzésig, annak a másik felét, valamint a nem pénzbeli hozzájárulást, mint követelést 2019. november 30-ig kellett a pénzforgalmi számlára befizetni. Az alperest ezután a cégbíróság bejegyezte a cégjegyzékbe. Az alperes ügyvezetője a 2020. január 20-án kelt levelében - utalva arra, hogy a társasági szerződésben meghatározott időpont

³⁴ BODZÁSI, 2013. 58. o.

³⁵ Gfv. 30.386/2021/5., Indokolás [33].

eredménytelenül telt el - a jogkövetkezményekre történt figyelmeztetés mellett felszólította a felperest, hogy 30 napon belül fizesse be a társaság bankszámlájára a pénzbeli hozzájárulását és teljesítse a nem pénzbeli vagyoni hozzájárulást. A felperes a 2020. február 27-én kelt levelében a pénzbeli vagyoni hozzájárulás szolgáltatási kötelezettségének teljesítéseként az alperessel szemben fennálló ugyanilyen összegű lejárt pénzkövetelése tekintetében beszámítást közölt, a nem pénzbeli vagyoni hozzájárulás vonatkozásában pedig jogerős bírósági határozaton alapuló követelésnek az alperes részére történő átruházásáról nyilatkozott. Az alperes ügyvezetője a 2020. március 6-án kelt levelében arról tájékoztatta a felperest, hogy a tagsági jogviszonya 2020. február 28-án a törvény erejénél fogva megszűnt, mivel a vagyoni hozzájárulás szolgáltatási kötelezettségének felszólítás ellenére sem tett maradéktalanul eleget. Az alperes a felperes részéről a nem vagyoni hozzájárulás teljesítését egy kisebb összegben elismerte, azonban az azt meghaladó teljesítéseket nem fogadta el. Az alperes a felperes üzletrészét 2020. május 18-án árverésre bocsátotta, azt az árverésen tett legmagasabb ajánlatban foglalt vételáron - elővásárlási jogával élve - az alperes másik tagja szerezte meg. Az alperes által 2020. július 29-én előterjesztett kérelem alapján a cégbíróság a 2020. augusztus 5-én kelt végzésével a felperest, mint tagot törölte a cégjegyzékből.

A felperes keresetében annak megállapítását kérte, hogy a vagyoni hozzájárulás teljesítése körében fennálló kötelezettségének eleget tett, tagsági jogviszonya az alperesben fennáll: arra hivatkozott, hogy a tagsági jogainak megóvása érdekében szükséges a megállapítás. Az alperes érdemi ellenkérelme szerint nincs helye megállapítási kereset előterjesztésének: a felperes az ügyvezető által hozott határozat bírósági felülvizsgálatát kérhette volna, ezért a kereset elutasítását kérte.

Az *elsőfokú bíróság* az ítéletével a felperes keresetét elutasította, a felperes fellebbezése folytán eljáró *másodfokú bíróság* pedig az ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét - eltérő indokolással - helybenhagyta. Az elsőfokú ítélet szerint nem álltak fenn a megállapítási kereset előterjesztésének a feltételei, az alperesnek a felperes tagsági jogviszonyát megszüntető döntésével szemben lehetett volna jogorvoslattal élni. A másodfokú bíróság szerint azonban a tagsági jogviszony megszűnése a létesítő okiratban vállalt vagyoni hozzájárulás teljesítésének hiányában a Ptk. 3:98. § (2) bekezdése alapján - e tárgyban hozott társasági határozat nélkül, attól függetlenül is - a törvény erejénél fogva bekövetkezik, ha az (1) bekezdésben írtak szerint a vagyoni hozzájárulás teljesítésére 30 napos határidővel és a jogkövetkezményekre történt figyelmeztetés mellett az ügyvezetés a tagot

felhívta. A másodfokú bíróság tehát az ügyvezetés e jogi tényt tartalmazó közlését - szemben az elsőfokú ítéletben foglaltakkal - nem tekintette határozatnak. A kért megállapítás nem alkalmas azonban a felperes tagsági jogainak megóvására, a fennálló jogi tények megváltoztatására, mert időközben sor került az üzletrésze értékesítésére és annak alapján a tagváltás bejegyzésére is.

A Kúria a döntésében rámutatott, hogy a felperesi felülvizsgálati kérelem alapján arról a kérdésről kellett döntenie, hogy az adott tényállás alapján az eljáró bíróságok helyesen foglaltak-e állást - bár eltérő indokokkal - érdemben egyezően akként, hogy nem állnak fenn a megállapítási kereset feltételei. Az elsőfokú bíróság a törvényi feltételek második konjunktív elemét - a jogviszony természeténél fogva vagy valamely más okból nem kérhető marasztalás - nem találta megállapíthatónak. A másodfokú bíróság álláspontja szerint ezzel szemben e második feltétel megvalósult: felülvizsgálható határozat hiányában nem volt helye a Ptk. 3:35. §-a szerinti speciális per indításának.³⁶ A jogerős döntésben ugyanakkor úgy ítélte meg, az időközben lefolytatott árverés miatt a kért megállapítás nem alkalmas a felperes jogainak az alperessel szemben való megóvására.

A Kúria egyetértett azzal, hogy ha a Ptk. alapján a nem teljesítő tag tagsági jogviszonyának ex lege megszűnését eredményező helyzetről van szó, ami nem igényel társasági határozatot. Az ügyvezetés tagsági jogviszony megszűnését tartalmazó közlése tehát nem tekinthető határozatnak, egyszerűen a törvényi következményről adott, jogszabály által előírt tájékoztatásnak minősül. A Kúria szerint ugyanakkor ez esetben nem arról volt szó, hogy a felperes a vagyoni hozzájárulását egyáltalán nem vagy nem határidőre teljesítette, hanem hogy az alperes a teljesítés megfelelőségét vitatta, annak egy részét nem fogadta el szerződészerűnek. A Kúria szerint így az ügyvezető 2020. március 6-án kelt levele tartalma szerint két, egymástól elkülönülő nyilatkozatot tartalmazott: egy döntést arról, hogy a felperesi teljesítés nem volt megfelelő és egy tájékoztatást a tagsági jogviszony ex lege megszűnéséről. A Kúria rámutatott, hogy ha a teljesítés tekintetében jogvita alakul ki, akkor az ügyvezető tagsági jogviszony megszűnéséről tett nyilatkozata időelőtti, ugyanis a legsúlyosabb törvényi jogkövetkezmény ugyanis nem állhat be azt megelőzően, hogy a tag és a társaság közötti jogvita eldőlhessen. Így tehát a vagyoni hozzájárulás teljesítését vitató részét a társaság szerve által hozott határozatnak kell tekinteni, vagyis e tekintetben a Kúria az elsőfokú bírósággal értett egyet.

³⁶ A Ptk. 3:35. §-a szerint a jogi személy tagja, tagság nélküli jogi személy esetén az alapítói jogok gyakorlója, a jogi személy vezető tisztségviselője és felügyelőbizottsági tagja kérheti a bíróságtól a tagok vagy az alapítók és a jogi személy szervei által hozott határozat hatályon kívül helyezését, ha a határozat jogszabálysértő vagy a létesítő okiratba ütközik.

A Kúria mindezek nyomán a felperesi kérelmet elutasította, azzal érvelt, hogy a felperes jogvédelme az ügyvezetői határozat hatályon kívül helyezése iránt indítható per biztosította volna, az adott tényállás mellett nem állnak fenn a speciális, társasági jogi jogorvoslati eljárások körén kívül eső megállapítási per előterjesztésének jogszabályi feltételei. A Kúria rámutatott, hogy a bíróság még jogszabálysértő társasági határozat esetén sem veheti át a társaság döntési jogkörét, hatásköre csak a jogsértő határozat hatályon kívül helyezésére (vagy hatályon kívül helyezés nélkül a jogsértés megállapítására), illetve, ha indokolt, új határozat hozatalának előírására terjed ki.

Végül hangsúlyozni kell, hogy a vagyoni hozzájárulás elmaradása értelemszerűen valamennyi társasági formánál előfordulhat, ezért a gazdasági társaságok közös szabályainál kellene rendelkezni ennek a társaság vagyonára gyakorolt hatásáról. E tekintetben a kft.-nél és a zrt.-nél egyébként is ismert kötelező tőkeleszállítás intézménye alkalmas eszköz lehet, amelyet kkt.-re és bt.-re is indokolt lenne kiterjeszteni. Pintér Attila tanulmányában arra hívja fel a figyelmet ennek kapcsán, hogy a volt tag oldaláról ennek komplementer jogi eszköze a szintén ismert üzletrész és részvénybevonás intézménye. A kkt. és a bt. esetében a bevonás szükségessége fel sem vetődik, a tagsági jogviszony - részben vagy egészében - megszüntetendő.³⁷

2.2 A nem pénzbeli vagyoni hozzájárulás

Amint azt már korábban is kiemeltem, a jogi személyek közös szabályainál rögzíti a Ptk., hogy a nem pénzbeli vagyoni hozzájárulásként az apportőr dolog tulajdonjogát, illetve vagyoni értékű jogot ruházhat át a jogi személyre. A bírósági gyakorlat³⁸ szerint az apport elengedhetetlen feltétele az átruházhatóság érdekében, hogy forgalomképes legyen és hitelezővédelmi szempontból annak is komoly jelentősége van, hogy vagyoni értékkel bírjon, így az értéktelen - amortizálódott - vagyontárgy értelemszerűen nem apportálható.

Az apportálás általános szabályait a Ptk. jogi személyekre vonatkozó része tartalmazza, így azokat a gazdasági társaságok közös szabályai körében már nem tüntette fel a jogalkotó. A Ptk. így csupán arra a lehetőségre tér ki külön, hogy nem pénzbeli vagyoni hozzájárulásként olyan követelés is

³⁷ PINTÉR Attila: A tagsági jogviszony megszűnése a vagyoni hozzájárulás teljesítésének elmulasztása miatt. *Gazdaság és Jog*, 2015. 4. 22. o.

³⁸ Vö. BH 258/1992. I.

szolgáltatható, amelyet az adós elismert vagy az jogerős bírósági határozaton alapul, ezek kellően biztosítják a követelés feletti rendelkezési jogot, azaz az átruházhatóság feltételével is rendelkeznek. A kódex nemcsak pozitív, hanem negatív oldalról is körülhatárolja az apport fogalmát. A Ptk. ugyanis kimondja, hogy a tag munkavégzése, egyéb személyes közreműködése, szolgáltatás nyújtására irányuló kötelezettségvállalása nem pénzbeli hozzájárulás tárgyát nem képezheti.³⁹ Ilyenkor ugyanis a tag személyéhez kötődő tevékenységekről, kötelezettségvállalásokról van szó, amelyek nem választhatók el a tag személyi szférájától, így amennyiben a tag tagsági jogviszonya megszűnik, az a társaság vagyonaként nem lenne figyelembe vehető.

A Ptk. a gazdasági társaságok vagyona tekintetében a piaci szereplőktől elvárt valódiság és hitelesség követelményei érvényesülése érdekében az *apport felülértékelésére vonatkozó tilalmat* fogalmaz meg. A felülértékelés megállapításának alapja a nem pénzbeli hozzájárulás szolgáltatáskori értéke. A gazdasági társaságok alultőkésítése szempontjából a legnagyobb veszélyt az jelenti, ha a nem pénzbeli vagyoni hozzájárulás tekintetében a tagok legjobb tudomásuk ellenére a szolgáltatáskori értéket meghaladó értékkel fogadják el valamely tag nem pénzbeli hozzájárulását.⁴⁰ Ennek jogkövetkezménye a Ptk. 3:99. § (2) bekezdés értelmében az, hogy a tagok az ebből eredő károkért a nem pénzbeli vagyoni hozzájárulást teljesítővel egyetemlegesen felelnek a társasággal szemben a szerződésszegéssel okozott károkért való felelősség szabályai szerint. A korábbi törvények kizárólag a korlátolt felelősségű társaságok vonatkozásában írták csak elő ezt a felelősségi szabályt. A Ptk. - megegyezően a korábbi gazdasági társaságokról szóló 2006. évi IV. törvénnyel (a továbbiakban: 2006-os Gt.) - a gazdasági társaság egyik alapvető vagyoni érdekének védelmezése céljából helyesen valamennyi társasági formára vonatkozóan kógens jelleggel írja elő az apportot elfogadó többi tag (részvényes) felelősségét a gazdasági társasággal szemben.

Az egyetemlegesség követelménye abból adódik, hogy ebben az esetben a társaság tagjai tudatosan idézik elő a társaság alulapportálását, azaz megszegik a létesítő okiratban foglalt vagyoni hozzájárulásra vonatkozó kötelezettségüket és a közös károkozókra irányadó egyetemlegességen túl, felróhatóságuktól független szigorú felelősség megállapítása is indokolt. A Ptk. 3:99. § (3)

³⁹ Ptk. 3:99. § (1) bekezdés.

⁴⁰ Ptk. Nagykommentár, 501-502. o.

bekezdéséből az is látható, hogy az apportálási szabályozás kógens, vagyis az ettől való eltérést a létesítő okiratban a törvény nem engedi meg.

2.3 A dologapport

Abban az esetben, ha a tag nem pénzben, hanem valamilyen dolog szolgáltatásával kívánja a vagyoni hozzájárulás fizetési kötelezettségét teljesíteni, akkor mindez valószínűleg kevesebb problémát jelent a gyakorlatban. Néhány gondolat rögzítésére azonban itt is szükség van. Ingatlan apportálása esetén a társaság és a tag közötti megállapodás minimális tartalma az ingatlan meghatározása, annak megjelölése, hogy az a társaság jegyzett tőkéjén belül milyen értékben szerepel, illetőleg rögzíteni kell az apport szolgáltatásának módját. Az apportáló tag kötelezettsége itt kétirányú, a társaság birtokába kell bocsátania az ingatlant, másfelől engedélyt kell adnia a társaság tulajdonjogának ingatlan-nyilvántartási bejegyzésére.

Önmagában a jegyzett tőke cégnyilvántartásba való bejegyzésével a nem pénzbeli betétként rendelkezésre bocsátani vállalt ingatlan tulajdonjoga nem szerzhető meg. Ahhoz szükséges a tulajdonosváltásnak az ingatlan-nyilvántartásba való bejegyzése, melynek előfeltétele az apportálásról, mint az ingatlan átruházás egy sajátos formájáról az érvényes szerződés vagy megállapodás létrejötte.⁴¹ A bírói gyakorlat szerint emellett nem kizárt az apportálhatóság, ha az ingatlant jelzálogjog, haszonélvezeti jog terheli, azonban olyan ingatlan, amelyre nézve elidegenítési és terhelési tilalmat jegyetek be, forgalomképtelen és ezért nem apportálható. Az egységes bírói gyakorlat szerint is csak ingatlan-nyilvántartásba bejegyzett tulajdonjog apportálható.⁴² Érdemes megemlíteni, hogy a szövetkezet földhasználati joga alapján - ha tehát nem tulajdonosként szerepel a tulajdoni lapon - az apport nem jegyezhető be.⁴³

2.4 A vagyoni értékű jogok apportálása

A Ptk. pedig már a jogi személyekre vonatkozó általános rendelkezések között kimondja a vagyoni értékű jogok apportálhatóságát. A gazdasági társaságok vagyonában a vagyoni értékű jogok legalább

⁴¹ Vö. Fővárosi Ítéletábla 10.Gf.40.310/2014/12-II. számú döntése.

⁴² Lásd BH.1995/355.

⁴³ Vö. Fővárosi Ítéletábla 10.Cgf.43.352/2007/2. számú döntése.

olyan jelentős szereppel bírnak, mint a dologapport. Nincsen tehát akadálya a termőföld használati joga apportálásának⁴⁴, a szőlőültetvény vonatkozásában az elválasztott gyümölcs, mint hasznok szedése átengedhető.⁴⁵ Sőt, a bírósági gyakorlat értelmében még meghatározott vízterületek, vízi létesítmények használati joga is apportálható.⁴⁶ Az ingatlanokkal kapcsolatban nem csak azok tulajdonjoga, hanem a hozzájuk kapcsolódó vagyoni értékű jogok is apportálhatóak. A tulajdonost megillető ingatlanhasználati jog tehát forgalomképes vagyoni értékű jog, amelynek apportálása a 2006-os Gt. szabályozása alapján megengedett. A határozott idejű használati jog apportja esetén a használati jog, mint vagyoni értékű jog az apportáláskor vagyoni értékkel rendelkezik, és ez a vagyoni érték a cég működése során nőhet vagy csökkenhet, majd a határozott időtartam lejártakor ez a vagyonelem már nem jelenhet meg a társaság saját tőkéjében aktív vagyonként.⁴⁷

Apportálható továbbá a bérleti jog⁴⁸, a használati jog⁴⁹, az üdülőhasználati jog.⁵⁰ A lízingbe vett vagyontárgy használati joga - kifejezett tulajdonosi hozzájárulással - apportálható, a vagyontárgy tulajdonjoga nem.⁵¹ A gazdasági társaság tagja vagyoni értékű gazdasági, műszaki, szervezési ismereteit és tapasztalatait (know-how) nem pénzbeli betétként (hozzájárulásként) a társaság rendelkezésére bocsáthatja, ha az tárgyi formában megjelenik és ezáltal az apportőr személyétől elválasztható.⁵² A szoftver kizárólagos értékesítésének joga⁵³, megszerzett védjegyjog⁵⁴ forgalomképes, azonban a bírói gyakorlat alapján a tag üzleti hírneve nem apportálható.⁵⁵ A cég goodwillje, azaz a cégnévre, üzleti tevékenységre, üzleti partnerkörre vonatkozó kedvező megítélés vagyoni értékkel rendelkezik és forgalomképes, így nem pénzbeli hozzájárulásként a gazdasági társaság javára átruházható, hiszen egy frissen megalakult társaság számára jelentős kérdés, hogy milyen gyorsan válik a forgalmi életben közismertté, üzletköre mennyi idő alatt alakul ki.⁵⁶ A haszonélvezeti jog átruházása a törvény rendelkezése alapján kizárt, azonban a hasznok szedése jogának gyakorlása átengedhető. A használat jogára a haszonélvezeti jog szabályai alkalmazandóak, így az szintén nem apportálható. A telki szolgálat nem lehet önállóan forgalom tárgya, így nem

⁴⁴ Lásd BH 455/2000.

⁴⁵ Vö. Legfelsőbb Bíróság (LB) Cg. törv. II. 31. 869/1990.

⁴⁶ Lásd BH 443/1991. II.

⁴⁷ Vö. Fővárosi Ítéltábla 13.Cgf.43.998/2007/2. számú döntése.

⁴⁸ LB Cg. törv. II. 31. 422/1990.

⁴⁹ LB Cgf. VII. 30. 945/1995.

⁵⁰ LB Cgf. II. 30.659/2001/2.

⁵¹ BH 258/1992. II.

⁵² GK 52. sz., BH 11/1995. I.

⁵³ Lásd BH 287/2004.

⁵⁴ Lásd BH 39/1992. I.

⁵⁵ Lásd BH 537/1992.

⁵⁶ LB Cgf. II. 30. 724/1990.

képezheti nem pénzbeli vagyoni hozzájárulás tárgyát. Érdemes utalni itt arra is, hogy például vagyoni értékű jog az orvosi praxisjog is, azonban nem képezheti nem pénzbeli hozzájárulás tárgyát, mivel korlátozottan forgalomképes, illetve szorosan személyhez kapcsolódik.⁵⁷

2.5 A követelés apportálása

A gazdasági társaságok esetében a Ptk. 3:99. § (1) bekezdése nem pénzbeli vagyoni hozzájárulásként követelés szolgáltatását is lehetővé teszi, ha azt az adós elismerte, vagy az jogerős bírósági határozaton alapul. A gazdasági társaságokon kívüli más jogi személyek esetében követelések nem lehetnek nem vagyoni hozzájárulás tárgyai, azonban a gazdasági társaságoknál is gondot okozhat az adós által elismert követelés fogalmi értékének értelmezése. Kérdést jelent az, hogy ez minden esetben kifejezett tartozáselismerő nyilatkozatot feltételez-e az adós részéről. Nyilvánvalóan ez a legbiztosabb megoldás, figyelemmel főként arra, hogy a Ptk. 3:91. §-a szerint a társasággal kapcsolatos jognyilatkozatokat írásban lehet megtenni.⁵⁸

A tagi kölcsön az adós, azaz a társaság által elismert követelésnek tekinthető. A jogszabályi rendelkezés kifejezetten szól arról, hogy mely szolgáltatások nem lehetnek nem pénzbeli vagyoni hozzájárulás tárgyai, mivel ezek között a tagi kölcsön nem szerepel, ezért annak apportálása nem tekinthető tilalmazottnak.⁵⁹ Kisfaludi András hangsúlyozza ennek kapcsán, hogy a korábbi bírósági gyakorlat elzárkózott a társasággal szembeni követelések és általában a kötelmi követelések apportálhatóságától, mert a tagok által teljesített vagyoni hozzájárulás esetén követelmény volt, hogy reálisnak és a hitelezői igények kielégítésére feltétlenül alkalmasnak kell lennie. Mindezek alapján a követelések apportálhatósága tehát fokozatosan vált elfogadottá, ezzel szemben a kötelmi igények kockázatosságát az apport értékelésénél lehet figyelembe venni.⁶⁰ Az elismert követelés fentiekre tekintettel a társaságba apportálható, e vonatkozásban nem tehető különbség attól függően, hogy a kölcsönt a társaság tagja, vagy kívülálló személy nyújtotta.⁶¹

⁵⁷ LEHOCZKI Zóra Zsófia: A vagyoni értékű jogok apportálhatósága és az egységes szabályozás hiányának problematikája Debreceni Jogi Műhely, 2015. évi (XII. évfolyam) 3-4. szám. 51. o.

⁵⁸ BODZÁSI, 2013. 59. o.

⁵⁹ Vö. Fővárosi Ítéletábla 13.Cgf.43.236/2008/3.

⁶⁰ KISFALUDI, 2010. 23. o.

⁶¹ Vö. Fővárosi Ítéletábla 14.Cgf.47.026/2014/4.

2.6 Az apport felülrértékelése

Fontos hangsúlyozni, hogy a Ptk. valamennyi társasági formára nézve általános jelleggel tiltja meg a nem pénzbeli vagyoni hozzájárulás felülrértékelését mind a gazdasági társaság alapítása során, mind pedig a gazdasági társaság működése során. A Ptk. alapján a nem pénzbeli hozzájárulás felülrértékelése egyrészt sérti a gazdasági társaság és a többi tag (részvényes) érdekét, másrészt sérti a hitelezők érdekét.⁶²

Török Tamás kiemeli, hogy az apport felülrértékeléséért való tagi felelősség szabálya a korlátolt felelősségű társaságról és a csendes társaságokról szóló 1930. évi V. törvénycikk (a továbbiakban: Kftc.) hatályba lépése óta ismert, klasszikus felelősségi alakzat a magyar társasági jogban. A Kftc. elfogadásakor még kizárólag a korlátolt felelősségű társaságok vonatkozásában írta elő ezt a felelősségi szabályt. Az 1988-as Gt. hatályba lépése óta pedig valamennyi társasági forma vonatkozásában érvényesül e felelősségi szabály. 2014-ben a Ptk. egyik legfontosabb újítása a tárgykörben a korábbi társasági jogi szabályozáshoz képest a tagnak a társasággal szembeni felelőssége körében az, hogy az apport felülrértékeléséért való tagi felelősséget (helytállást) objektív pénzzolgáltatási kötelezettséggel váltotta fel.⁶³

A "különbözet megfizetése" kitétel szerint a sérelmet szenvedett gazdasági társaság pénz fizetését követelheti az apportot felülrértékelő tagtól, mégpedig a létesítő okiratban vagy létesítő okirat módosításban meghatározott érték és az apporttárgy valós értékének különbségét. A felülrértékelés megállapíthatóságának alapja a nem pénzbeli vagyoni hozzájárulás szolgáltatáskori tényleges, valós piaci értéke.

A szolgáltatáskori tényleges, piaci érték meghatározásakor mindig abból kell kiindulnunk, hogy az apportot szolgáltató tag ténylegesen mikor bocsátja az apporttárgyat a gazdasági társaság rendelkezésére. A rendelkezésre bocsátás határidejét egyfelől maga a törvény, másfelől a létesítő okirat vagy annak módosítása határozza meg. Ugyanakkor a tényleges szolgáltatás időpontja akár ennél korábbi időpont is lehet. Használt ingóság apportálása esetén fennáll annak a kockázata, hogy a szolgáltatás időpontjáig való használat miatt az apporttárgy értéke csökken. Amennyiben az

⁶² Ptk. 3:10. § (3) bekezdés.

⁶³ TÖRÖK Tamás: A nem pénzbeli vagyoni hozzájárulás felülrértékelése. *Gazdaság és Jog*, 2015. 4. 14. o.

apporttárgy értéke a szolgáltatást követően csökken le bármilyen okból, akkor már nem követelhető alappal az értékkülönbözlet megfizetése az apportot szolgáltató tagtól, az apporttárgyaknak a szolgáltatást követően előálló értékcsökkenése a gazdasági társaság kockázati körébe tartozik. Ez így van még abban az esetben is, ha a gazdasági társaság, illetőleg a többi tag kisebb mértékű értékcsökkenésre számított.⁶⁴ Érdemes utalni végül arra is, hogy a Ptk. által rögzített igényérvényesítési határidő - melynek jogvesztő jellegét a jogszabály kifejezetten nem mondja ki - öt év, a határidő kezdőnapja az apporttárgy gazdasági társaság részére történő átadásának napja.

A nem pénzbeli vagyoni hozzájárulás felülértékelése a tag létesítő okiratban vagy létesítő okirat módosításban vállalt lényeges kötelezettségének súlyos megszegése, amely adott esetben a társaság céljainak elérését nagymértékben veszélyeztetheti, ezért a Ptk. 3:107. § (1) bekezdése alapján a társaságnak az érintett tag ellen indított keresete alapján a bíróság határozattal a társaságból kizárhatja az apportot felülértékelő tagot.⁶⁵ A nem pénzbeli vagyoni hozzájárulás alulértékelését a Ptk. ugyanakkor nem szankcionálja. Ennek oka az, hogy mindez alapvetően nem sérti sem a gazdasági társaság, sem a többi tag, sem a hitelezők érdekét. Lényeges ugyanakkor, hogy az alulértékelés sértheti az apportáló tag hitelezőinek érdekét abban az esetben, ha az apportot elfogadó tagok tudják vagy az elvárható gondosság mellett tudniuk kell azt, hogy az apportot szolgáltató tag fedezetelvonás céljából szolgáltatja az alulértékelt apporttárgyat a társaság részére.

A felelősségi szabály alapján kizárólag a nem vagyoni hozzájárulást elfogadó tag felelőssége áll fenn, vagyis az a tag tartozik felelősséggel, aki igenlő szavazatával hozzájárult a felülértékelt apporttárgy elfogadásához. Annak a tagnak a felelőssége nem állapítható meg, aki a felülértékelt apporttárgy visszautasítása mellett szavazott. Az apporttárgyat elfogadó tag felelőssége is csak abban az esetben következik be, ha tudomással bírt arról, hogy az apportot szolgáltató tag a nem pénzbeli hozzájárulás tárgyát felülértékelt.

Alapításkor - az apportot szolgáltató tagon kívül - a létesítő okiratot aláíró valamennyi tag felelőssége megállapítható, ugyanis a létesítő okirat elfogadásához, ezáltal az apport elfogadásához egyhangúság szükséges. A törvényalkotó tehát különbséget tett az apportot szolgáltató tag és az

⁶⁴ TÖRÖK, 2015. uo.

⁶⁵ TÖRÖK, 2015. 13. o.

apportot elfogadó tag között, az apportot szolgáltató tagra vonatkozó szankció szigorúbb: objektív pénzszolgáltatási kötelezettség, míg az apportot elfogadó tagra vonatkozó szankció enyhébb: felróhatóságon alapuló felelősségtípus.⁶⁶

Az apportot elfogadó tag tehát mentesül a felelősség alól abban az esetben, ha képes bizonyítani azt, hogy a nem pénzbeli hozzájárulás értékének elfogadásakor úgy járt el, ahogy az adott helyzetben általában elvárható, a megtévesztett, apportot elfogadó tagok felelőssége ugyanakkor nem állapítható meg. A létesítő okirat a felülértékelt apport elfogadásáért való tagi felelősséget érvényesen nem zárhatja ki, illetve nem korlátozhatja. Ennek kapcsán érdemes utalni arra, hogy - mivel a tag felelőssége kontraktuális felelősségtípusnak számít - a kártérítés méltányosságból való enyhítésének nincs helye.⁶⁷

A felülértékelt apportot elfogadó taggal szembeni kártérítési igény érvényesíthetőségének határidejét a Ptk. 3:99. § (2) bekezdésében írt szabály nem határozza meg. A kártérítési követelés így öt év alatt évül el, figyelemmel a Ptk. 6:22. § (1) bekezdésében írt szabályra. A határidő kezdő napja ebben az esetben is az apporttárgy tényleges szolgáltatásának a napja.

A gazdasági társaság érdekének fokozott védelme céljából egyrészt az apport felülértékelését elfogadó tag, másrészt pedig az apportot szolgáltató tag felelőssége egyetemleges. Amennyiben a tagnak a felülértékelt apportot elfogadó magatartása a gazdasági társaság céljának elérését nagymértékben veszélyezteti, akkor a gazdasági társaság a tag kizárását keresettel kezdeményezheti a bíróságon a Ptk. 3:107. § (1) bekezdése alapján.⁶⁸

Bodzási Balázs tanulmányában felhívja a figyelmet arra, hogy a tagokat a gazdasági társaság irányában terhelő felelősség fő jellemvonása, hogy független a tag társaságon belüli tulajdoni részesedésétől, befolyásától, szavazati arányától és alapvetően valamennyi társasági formában ugyanúgy jelentkezik. Ennek a felelősségnek a vagyoni hozzájárulás teljesítési kötelezettség szempontjából főbb esetei:

⁶⁶ TÖRÖK, 2015. 17. o.

⁶⁷ Ptk. 6:144. § (2) bekezdés.

⁶⁸ TÖRÖK, 2015. 19. o.

- a tagot a vagyoni hozzájárulási kötelezettség teljesítéséért terhelő felelősség (Ptk. 3:98. § (2) bekezdés);
- az értéken felüli apportálásért való felelősség (Ptk. 3:99. § (2) bekezdés);
- ideiglenes részvény átruházása esetén fennálló felelősség a vagyoni hozzájárulás szolgáltatásáért (készfizető kezesként történő helytállási kötelezettség (Ptk. 3:244. § (2) bekezdés).

E felelősségi esetkörök kontraktuális jellegűek, hiszen a tag szerződéses jogviszonyban áll a társasággal. Mindebből az is következik, hogy ezeknek a felelősségi tényállásoknak a háttérszabályait a Ptk. 6:142. §-a és a Ptk. 6:143. §-a jelenti. Ez elsősorban azt jelenti, hogy a társaságnak kárt okozó tag kizárólag a Ptk. 6:142. §-ában foglalt feltételek bizonyítása esetén mentesülhet a kártérítési felelősség alól. A fenti felelősségi tényállások közül kivételt képez az ideiglenes részvény átruházása esetén a vagyoni hozzájárulás teljesítéséért fennálló felelősség, ez valójában készfizető kezesi helytállási kötelezettség.⁶⁹

3. A vagyoni hozzájárulási kötelezettség az egyes gazdasági társaságok esetében

3.1 A közkereseti társaság és a betéti társaság

A közkereseti társaság és a betéti társaság tekintetében a Ptk. 3:138. §-a és a Ptk. 3:154.§-a a fogalom meghatározásának körében rögzíti - a gazdasági társaságok fogalmánál már meghatározott - kitévelt. Eszerint a társaság tagjának kötelezettsége, hogy a társaság részére vagyoni hozzájárulást teljesítsen. A fentiekén túl a vagyoni hozzájárulás teljesítési kötelezettség körében további speciális szabályokat a törvényalkotó itt nem állapított meg, így azokra a jogi személy és a gazdasági társaságok általános szabályai tekintendők irányadónak.

⁶⁹ BODZÁSI, 2013. 58-59. o.

3.2 A korlátolt felelősségű társaság

A korlátolt felelősségű társaság speciális szabályait a vagyoni hozzájárulás teljesítése körében érdemes külön is részletesebben megvizsgálni. A kft. törzstőkéjének szolgáltatására a tagok kötelesek, e kötelezettségük alól főszabályként nem mentesíthetők. A kft. előre meghatározott összegű törzsbetétetekből álló törzstőkével alapítható, e körben a kötelező minimális mértékét is meghatározza a jogszabály, ennek magyarázata a tagok korlátozott helytállási kötelezettségében keresendő. Azon társasági formáknál, ahol a hitelezői igények kielégítésére főszabályként csak a társaság vagyona szolgál, a jogalkotó a törzstőke minimális mértékének előírásával törekszik a hitelezői érdekek kiegyensúlyozására.

3.2.1. A törzstőke minimális összege

A modern társasági jogokban a piaci globalizációra adott válaszként megjelenik az a tendencia is, hogy a minimál tőke előírások jelentős enyhülést mutatnak. 2008-ban a német társasági jog kft. szabályai közé bekerült egy sajátos társasági forma, mely - szemben a klasszikus német kft.-vel, melynek törzstőkéje minimum 25.000 euró - 1 euróval is megalapítható. Az osztrák GmbH Gesetz 2013-ban végrehajtott módosítása eredményeként a korábbi 35.000 eurós tőkeelőírást 10.000 euróra mérsékeltek, kifejezetten azzal az indokkal, hogy az osztrák törzstőke minimum a nemzetközi piaci viszonyok közt magasnak minősült, így a befektetések támogatása és a vállalkozások piacra lépésének elősegítése egyfajta normatív enyhítést tett szükségessé.⁷⁰ A korábbi társasági jog a kft. törzstőkéjének kötelező minimumát kógens szabályként rögzítette, a törzstőke kötelező minimuma az 1988 és 2006 közötti társasági törvényeinkben többször is változott. Kezdetben 1.000.000, -, aztán 3.000.000, - végül 500.000, - forintban lett meghatározva, lényeges azonban, hogy attól egyik törvény hatálya alatt sem lehetett eltérni.⁷¹ A törzstőke a Ptk. szabályai szerint, amely visszatért a 2007 előtti szabályozáshoz - nem lehet kevesebb 3.000.000, - forintnál, az általános eltérést engedő főszabály értelmében - lévén a Ptk. itt speciális eltérési tilalmat nem tartalmaz⁷² - a Ptk. 3:4. § (3) bekezdés b) pontjában írt eltérési tilalmak jöhetnek szóba.

⁷⁰ Ptk. Nagykommentár, 575-576. o.

⁷¹ Ptk. Nagykommentár, 576-577. o.

⁷² Ptk. 3:161. § (4) bekezdés.

A tőkeminimumra vonatkozó szabály kógens jellege abból is jól levezethető, hogy cégnyilvánosságról, a bírósági cégeljárásról és a végelszámolásról szóló 2006. évi V. törvény (a továbbiakban: Ctv.) 69. § (2) bekezdés e) pontja az érvénytelenségi perre vonatkozó rendelkezései körében érvénytelenségi okként említi, ha a létesítő okirat a Ptk. törzstőke minimumára vonatkozó szabályoktól eltér. A létesítő okiratban meg kell határozni a törzstőke minimális nagyságát, a tagok által teljesíteni vállalt törzsbetéteket, azok nagyságát, összetételét - pénzbeli hozzájárulás, apport - és módját, a részleteit, határidejét, a pénzbeli betét esetén azt is, hogy a teljesítés a társaság pénztárába vagy bankszámlájára történik.

Dzsula Marianna is egyetért tanulmányában azon megállapítással, hogy nincs lehetősége a tagoknak arra, hogy eltérjenek a kft. esetén a kötelező jegyzett tőke minimumától. Álláspontja szerint a Ptk. 3:4. § (2) bekezdésének főszabálya szerint az eltérés megengedett, a Ptk. 3:4. § (3) a) pontja ugyanis az eltérést nem teszi semmissé, a kft. fogalmánál a jegyzett tőke minimuma nem szerepel, a Ptk. 3:161. § alcíme is külön említi a törzstőke fogalmát és annak mértékét. Az eltérés lehetősége azonban csak a Ptk. Harmadik Könyvében írt rendelkezésekre vonatkozik és más jogszabályokat is figyelembe kell venni. Így bár a Ptk. külön nem mondja ki a semmisséget, voltaképp a Ctv. említett rendelkezése az, amely megtiltja a tagok számára a jegyzett tőke minimumától való eltérést.⁷³

A kft. alapításával kapcsolatos Ptk.-beli szabályozás egyik legfontosabb újdonsága a 2006-os Gt.-hez képest az volt, hogy a Ptk. a kft. kötelező minimális tőkéjét illetően visszatért a korábbi, 3.000.000,- forintos nagyságrendhez. A Ptk. előkészítése során a törvényjavaslat indokolása szerint az 500.000,- forintos tőkelimit *„a hitelezők számára nem jelent elegendő biztosítékot és nem képes a nem kellően megalapozott társaságok létesítésének megakadályozására.”*⁷⁴ A társaságok piacra lépését a jogalkotó más módon, a törzstőke szolgáltatásának könnyítésével kívánta biztosítani azzal az új rendelkezéssel⁷⁵, amely lehetővé teszi a törzstőkének a társaság nyereségéből való feltöltését, vagyis azt, hogy a tagok ne saját vagyonukból, hanem a társaság egyébként felosztható nyereségéből fedezzék a törzstőke összegét. A jogszabály továbbra sem határoz meg kötelező

⁷³ DZSULA, 2019. 176. o.

⁷⁴ Ptk. Nagykommentár, 587. o.

⁷⁵ Ptk. 3:162. §.

apport-készpénz arányt, amit a törzstőkén - vagy akár a törzsbetéteken - belül tartani kellene, így a társaság teljes egészében pénzbeli törzstőkével vagy akár csak apporttal is alapítható.

3.2.2. A kft. kötelező „feltőkésítése”

A korábbi szabályozás alapján minimális tőkével alapított társaságok csak úgy tudtak a Ptk. hatálya alá helyezkedni, ha törzstőkéjüket az előírt magasabb összegre emelték. A 2014. március 15-én már bejegyzett vagy bejegyzés alatt álló korlátolt felelősségű társaságok 2017. március 15. napjáig voltak kötelesek a törzstőkét a 3.000.000,- forint összegre megemelni, ennek hiányában átalakulni, egyesülni a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény hatálybalépésével összefüggő átmeneti és felhatalmazó rendelkezésekről szóló 2013. évi CLXXVII. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 13. § (2) bekezdésének megfelelően.

A kötelező tőkeemelésre nem csupán új törzsbetét szolgáltatásával, hanem a törzstőkén felüli vagyon terhére is sor kerülhetett. Lényeges azonban, hogy a társaság a törzstőkét a törzstőkén felüli vagyonból akkor emelheti fel, ha a felemelt törzstőke nem haladja meg a társaság - lekötött tartalékkal, értékelési tartalékkal csökkentett - saját tőkéjét és a társaság előző üzleti évre vonatkozó beszámolójának mérlege vagy a tárgyévi közbenső mérlege szerint a társaság rendelkezik olyan törzstőkén felüli vagyonnal, amely törzstőkeemelésre fordítható.⁷⁶ A feltőkésítésnek ezt a speciális, könnyített módját a másik oldalon hitelezővédelmi rendelkezéssel egészítette ki a jogalkotó, a törzstőke teljes befizetéséig a tagok osztalékjoga korlátozott, a tagi helytállás pedig szigorúan van meghatározva.⁷⁷ A Ptk. 3:162. § (1)-(2) bekezdése szerint a társaság mindaddig nem fizethet osztalékot a tagoknak, amíg a ki nem fizetett és a tagok törzsbetétére elszámolt nyereség révén a tagok befizetéseire is figyelemmel a törzstőke mértékének megfelelő feltöltése be nem következik és ezen időpontig a tagok a még nem teljesített pénzbeli vagyoni hozzájárulások erejéig a társasági tartozásokért kötelesek helytállni. A kft. tehát nem fizethet ki a tagjai részére osztalékot, amíg a megtermelt és a társaság számára visszatartott nyereség nem fedezi a törzstőke teljes összegét. A szabályozási cél, hogy a törzstőke feltöltésére a lehető leghamarabb sor kerüljön.

⁷⁶ Ptk. 3:201. § (1)-(2) bekezdés.

⁷⁷ Ptk. Nagykommentár 598.o.

Megjegyzendő itt, hogy a Kúria egy 2018-as határozatában⁷⁸ úgy értelmezte az osztalékfizetésre vonatkozó rendelkezéseket, hogy annak feltétele az ügyvezető taggyűlésnek tett nyilatkozata arról, hogy a kifizetés nem veszélyezteti a kft. fizetőképességét és a hitelezői érdekeket. A nyilatkozat megtételekor az ügyvezetőnek a mérlegadatokon kívül a társaság osztalékfizetés esedékessége időpontjában fennálló, aktuális likviditási helyzetét kell figyelembe vennie.

3.2.3 A kft. tagjának vagyoni hozzájárulása: a törzsbetét

A társaság törzstőkéjét - törzsbetét formájában - a tagok szolgáltatják. A tag vagyoni hozzájárulását nevezzük törzsbetétnak. A törzsbetét szolgáltatása kötelező, azaz vagyoni hozzájárulás teljesítése nélkül nem lehet tagként részt venni a társaságban. Ez az általános szabály később, a társaság működése során is irányadó, így amennyiben az újonnan csatlakozó tag nem üzletrész átruházásával - vagy annak egyéb jogcímen való átszállásával - csatlakozik a társasághoz, szintén törzsbetétet kell szolgáltatnia.⁷⁹

A társasági vagyon védelmének elve a törzsbetét szolgáltatásának körében igen karakteresen jelenik meg. A vagyonvédelem szabálya két irányban köti a társasági viszonyban álló feleket. Egyfelől főszabályként a tagok semmilyen esetben nem mentesíthetők a törzsbetét befizetése alól, beszámításnak sincs helye akkor sem, ha a társaságnak esetleg tartozása áll fenn a taggal szemben. Másfelől a társaság fennállása alatt a tag által teljesített vagyoni hozzájárulás - a tőkeleszállítás esetét kivéve - a társaságtól nem követelhető vissza.⁸⁰

Amennyiben egy törzsbetét szolgáltatására több tag közösen vállal kötelezettséget, a kötelezettséget vállaló személyeket a törzsbetét szolgáltatásának kötelezettsége egyetemlegesen terheli.⁸¹ A tagok kötelezettségének egyetemlegessége esetén a teljesítés bármelyik kötelezettől követelhető.⁸² Minden kötelezett az egész törzsbetét szolgáltatására kötelezhető, de ha bármelyikük teljesít, a társasággal szemben, a teljesített rész erejéig a többiek kötelezettsége is megszűnik. A kötelezettek egymás szerződészegéseiért is felelnek, ami azt jelenti, hogy a

⁷⁸ BH 2018. 201. számon közzétett határozat, hivatkozva Dzsula, 2019. 177. o.

⁷⁹ Ptk. Nagykomentár 593.o.

⁸⁰ Ptk. Nagykomentár, 594. o.

⁸¹ Ptk. 3:161. § (3) bekezdés.

⁸² Ptk. 6:29. §.

törzsbetét hányad késedelmes- vagy nemteljesítése esetében a teljes törzsbetétre beállnak a tagsági jogviszony megszűnésének jogkövetkezményei.

Itt kell említést tenni emellett arról is, hogy a Ptk. rendezi az egyetemleges kötelezettek egymás közti viszonyát is.⁸³ Eszerint a kötelezettség főszabályként egymás között egyenlő arányban terheli őket, kivéve, ha a jogviszonyukból más következik, például ettől eltérő részarányok szerint vállalták a törzsbetétet szolgáltatni. Ha valamelyik kötelezett a saját hányadát meghaladó szolgáltatást teljesített a társaságnak- a megfelelő arányok szerint - követelheti annak megtérítését a többiektől.⁸⁴

A vagyoni hozzájárulás teljesítésének elmulasztásával a gazdasági társaságnak okozott kárért az érintett személyek a szerződésszegéssel okozott károkért való felelősség szabályai szerint - a fent említettek értelmében egyetemlegesen - felelnek. A Ptk. az enyhítés irányában kógensé nyilvánítja a szabályt, azaz semmis a létesítő okirat olyan rendelkezése, amely a vagyoni hozzájárulás teljesítésének elmulasztása esetére a Ptk. által előírtaknál a tagra nézve enyhébb következményeket ír elő, azok bármelyike alól bármely személyt - részben vagy egészben mentesít.⁸⁵ Ez alapján érvénytelen például a társasági szerződés olyan rendelkezése, amely a közös szolgáltatású törzsbetét esetében a hányada tekintetében nem mulasztó érintett személyt mentesíti az egyetemleges felelősség alól, vagy az egyetemlegesség kilazítása olyan módon, hogy a létesítő okirat a hányadtulajdoni arányok szerint fennálló felelősséggel helyettesíti azt.⁸⁶

3.2.4 A vagyoni hozzájárulás teljesítésének határideje

A korábbi törvényi szabályozás körében a 2006-os Gt. előírta⁸⁷, hogy egyfelől a bejegyzési kérelem benyújtásáig a pénzbeli betéteknek legalább a felét teljesíteni kell másfelől a fennmaradó pénzbeli betétek teljesítésére legfeljebb egy éves határidőt engedett. A Ptk. ezzel szemben a 3:162. § (1) bekezdésében jelentős könnyítést vezetett be, lehetővé teszi ugyanis, hogy a társasági szerződésben a felek megállapodhassanak abban, hogy a nyilvántartásba vételi kérelem

⁸³ Ptk. 6:30. §.

⁸⁴ Ptk. Nagykommentár, 594-595.o.

⁸⁵ Ptk. 3:98. § (3) bekezdés.

⁸⁶ Ptk. Nagykommentár, 596. o.

⁸⁷ 2006-os Gt. 115.§ (1)-(2) bekezdés.

benyújtásáig a tag a pénzbetétének felénél kevesebb összeget fizessen be, ugyanígy a be nem fizetett pénzbeli vagyoni hozzájárulás szolgáltatására a társaság nyilvántartásba vételétől számított egy évnél hosszabb határidőt is megállapíthat.

A Ptk. lehetővé teszi a törzstőkének a társaság nyereségéből való feltöltését, vagyis azt, hogy a tagok ne saját vagyonukból, hanem a társaság egyébként felosztható nyereségéből fedezzék a törzstőke összegét, a társaság eredményes működése során megtermelt nyereségből lehet megteremteni a fedezetet, akár több évre elhúzódó határidővel. A társasági szerződésben ilyen esetben is meg kell azonban határozni a törzstőke és a törzsbetétek összegét és értelemszerűen annak - akár egy évnél hosszabb - teljesítési határidejét, valamint a teljesítés módját.⁸⁸ Miután a társaság a létesítő okiratba foglalt tőkefedezet nélkül is megkezdheti működését, a hitelezők érdekeinek védelmében a már említettek szerint a Ptk. kétirányú garanciát iktatott be, ennek értelmében tehát addig osztalék eleve nem fizethető egyik tagnak sem, amíg a hátralék fennáll, másrészt viszont a tagok a még nem teljesített pénzbeli vagyoni hozzájárulásuk összegének erejéig kötelesek helytállni a társaság tartozásaiért.

A kft. tagjának tehát olyan mögöttes helytállási kötelezettsége van a társasági tartozásokért, mint a bt. beltagjának, azzal a különbséggel, hogy a beltag helytállási kötelezettsége korlátlan, a kft. tagjáé azonban - noha szintén magánvagyont terheli - mégis korlátozott, csak a még nem teljesített pénzbeli hozzájárulás összegének erejéig áll fenn.

Már korábban felmerült, hogy milyen időbeli korlátok között van lehetőség a kft. tagjai által vállalt pénzbeli törzsbetétek befizetésének halasztására. Kérdésként merült fel, hogy a Ptk. által megfogalmazott tőkevédelmi szabály gátat szab-e annak, hogy akár öt vagy tíz éves intervallumot állapítson meg a társaság. Ez a szabály ugyanis azt írja elő, hogy ha egymást követő két teljes - tizenkét hónapot magába foglaló - üzleti évben a társaság saját tőkéje nem éri el az adott társasági formára kötelezően előírt jegyzett tőkét, akkor a tagoknak a második év beszámolójának elfogadásától számított három hónapon belül a szükséges saját tőke biztosításáról kell gondoskodni.

⁸⁸ Ptk. Nagykommentár, 600.o.

Amennyiben ezt a tagok nem teszik meg, akkor e határidő lejártát követő hatvan napon belül a gazdasági társaság köteles elhatározni átalakulását, egyesülését vagy jogutód nélküli megszűnését.⁸⁹

Gál Judit utal arra, hogy ezzel szemben a bírói gyakorlat e témában arra mutat, hogy nincs akadálya annak, hogy a Ptk. szerinti alapításnál, tőkeemelésnél, vagy akár a feltőkésítésnél a társaság úgy rendelkezzen, hogy valamely tag, vagy akár valamennyi tag bármilyen hosszú időre „kitolja” a pénzbeli betét befizetésének időpontját. Nincs is szükség a jogalkotó által időbeli korlát felállításának, mivel a „hiányzó” törzsbetétrész erejéig kellő fedezettel szolgál a tagok helytállási kötelezettsége, és további féket jelent az osztalékfizetési tilalom is.⁹⁰

3.2.5 A pénzbeli vagyoni hozzájárulás teljesítése

A pénzbeli vagyoni hozzájárulás összegszerűségét illetően a 2006-os Gt.-hez képest a tízezerrel oszthatóság sem az alapításkor, sem a társaság működése során nem kötelezően érvényesítendő szabály.⁹¹ A Ctv. 30. § (5) bekezdése arról rendelkezik, hogy pénzbeli hozzájárulás befizetését az alapításkor, illetve a tőkeemelés esetében a változásbejegyzéskor a törvényben előírt módon a cégeljárásban igazolni kell banki igazolással, illetve ügyvéd által ellenjegyzett vagy közjegyző által közokiratba foglalt ügyvezetői nyilatkozattal, tekintettel arra, hogy a bejegyzés előtt a társaságnak saját bankszámlája nem lehet. A Ctv. 30. § (5a) bekezdése alapján továbbá, ha az egyes vagyoni hozzájárulások cégbejegyzést követő szolgáltatására lehetőség van, ennek megtörténtét a cég képviselője köteles haladéktalanul bejelenteni a cégbíróságnak elektronikus úton.

3.2.6 A nem pénzbeli vagyoni hozzájárulás teljesítése

A tag vagyoni hozzájárulásának általános szabályaihoz képest a kft. esetében a nem pénzbeli vagyoni betét szolgáltatásával kapcsolatosan a Ptk. már csak azt a speciális kérdést járja körül, melynek lényege, hogy amennyiben az alapításkor az apport a törzsbetétnek jelentős részét - legalább a felét vagy annál nagyobb részét - kiteszi, úgy az apport szolgáltatására az általánosnál szigorúbb szabályok vonatkoznak. A Ptk. alapján így a nem pénzbeli vagyoni hozzájárulást a

⁸⁹ Ptk. 3:133. § (2) bekezdés.

⁹⁰ Gál Judit: A kft.-k feltőkésítése. Céghírnök, 2015/8., 3-4. o.

⁹¹ Ptk. Nagykommentár, 601. o.

nyilvántartásba-vételi kérelem benyújtásáig teljes egészében a társaság rendelkezésére kell bocsátani.⁹²

Az általános szabályok több szinten is érintik az apport szolgáltatásának kérdését.⁹³ Az apportot szolgáltató tag a dolog tulajdonjogát vagy vagyoni értékű jogot ruházhat át a társaságra. A kft. esetében - ahogyan a gazdasági társaságok esetében általánosan - a Ptk. 3:99. § (1) bekezdésének első fordulata szerint lehetőség van az adós által elismert, vagy jogerős határozaton alapuló követelés apportként történő szolgáltatására is, a Ptk. 3:99. § (1) bekezdésének második fordulata alapján pedig ennél a társasági formánál is kizárt a tag munkavégzésének, személyes közreműködésének, szolgáltatásra vonatkozó kötelezettség-vállalásának apportálása. Ez a megoldás egyébként azonos a korábbi társasági jogi szabályozással, amely átvette a 2. számú társasági jogi irányelv⁹⁴ 7. cikkében - a nyilvános részvénytársaságra - előírt szabályokat és valamennyi társasági formára nézve kizárta a tag munkavégzésre vagy más személyes közreműködésre vonatkozó kötelezettségvállalásának apportként való elismerését.⁹⁵

A Ptk. - hasonlóan a 2006-os Gt. szabályaihoz - nem írja elő a kft. javára szolgáltatott nem pénzbeli hozzájárulás társaságtól független szakértő vagy könyvvizsgáló által történő értékelését, annak azonban nincs akadálya, hogy a tagok a társasági szerződésben ilyen többletkövetelményt állapítsanak meg. A Ptk. megengedi, hogy a társaság kizárólag apporttal is alapítható legyen, hitelezővédelmi szabály azonban, hogy ezt nem lehet halasztva teljesíteni, hanem teljes egészében már a bejegyzési kérelem benyújtásának időpontjáig a társaság rendelkezésére kell bocsátani.⁹⁶ A Ptk. nyomán ugyanilyen módon az egyszemélyes kft. esetében az alapító köteles a nem pénzbeli vagyoni hozzájárulást a nyilvántartásba vételi kérelem benyújtásáig teljes egészében a társaság rendelkezésére bocsátani.⁹⁷ Fontos arra is felhívni a figyelmet ennek kapcsán, hogy a tőzrstőke felénél kisebb volumenű apport esetében lehetőség van legfeljebb hároméves határidőt biztosítani a társasági szerződésben.⁹⁸

⁹² Ptk. 3:163. § (1) bekezdés.

⁹³ Ptk. 3:10. § és 3:99. §.

⁹⁴ A Tanács 77/91/EGK második irányelve (1976. december 13.) a biztosítékok egyenértékűvé tétele céljából a részvénytársaságok alapításának, valamint ezek tőkéje fenntartásának és módosításának tekintetében a tagállamok által a társasági tagok és harmadik személyek érdekei védelmében a Szerződés 58. cikkének (2) bekezdése szerinti társaságoknak előírt biztosítékok összehangolásáról.

⁹⁵ Ptk. Nagykommentár, 603. o.

⁹⁶ Ptk. 3:163. § (1) bekezdés.

⁹⁷ Ptk. 3:208. § (1) bekezdés.

⁹⁸ Ptk. 3:163. § (2) bekezdés.

3.2.7 A kft. törzstőkéjének felemelése vagyoni hozzájárulás teljesítésével

A kft. törzstőkéje felemelhető vagyoni hozzájárulás szolgáltatásával, illetve a törzstőkén felüli vagyon terhére. A vagyoni hozzájárulás - új törzsbetét - szolgáltatásával megvalósuló tőkeemelés esetén a társaság új vagyoni eszközhöz jut. Tőkebevonás esetén a tőkeemeléshez a társaság már meglévő tagjain kívül kívülálló személyek is csatlakozhatnak. Az új betétekkel való tőkeemelés feltétele, hogy valamennyi tag teljes egészében szolgáltatassa a törzsbetétjét, azaz a társaság törzstőkéje teljes egészében a társaság rendelkezésére álljon.⁹⁹ A tőkeemelést a taggyűlés a tagok összességének legalább háromnegyedes szótöbbségével határozhatja el.

A tőkeemelés során szolgáltatni vállalt vagyoni betét egyaránt lehet pénzbeli, illetve nem pénzbeli hozzájárulás vagy ezek kombinációja. A vagyoni betét szolgáltatására, illetve a vállalt vagyoni hozzájárulás teljesítésének körében az esetleges mulasztásra az általános szabályok is irányadóak.¹⁰⁰

Kérdésként merül fel az, hogy a vagyoni hozzájárulás szolgáltatási kötelezettség behajtása hogyan alakul a végelszámolás, illetve felszámolás elrendelése után. A Ptk. 3:207. § (3) bekezdése arról rendelkezik ezzel összefüggésben, hogy amennyiben a végelszámolás megindításakor vagy a felszámolás elrendelésekor a társaság törzstőkéje még nem került teljes egészében befizetésre, a végelszámoló, illetve a felszámoló jogosult a még nem teljesített befizetésekre vonatkozó kötelezettséget esedékessé tenni és annak teljesítését a tagoktól megkövetelni, ha arra a társaság tartozásainak kiegyenlítése érdekében szükség van.

3.3 A részvénytársaság

A kft. mellett a vagyoni hozzájárulás teljesítésére vonatkozó társaság specifikus, speciális rendelkezéseknek az rt. esetében is komoly jelentősége van. A Ptk. 3:210. §-a kimondja, hogy a részvénytársaság definíciója szerint a részvényes kötelezettsége az rt.-vel szemben a részvény névértékének vagy kibocsátási értékének szolgáltatására terjed ki, az rt. által kibocsátott összes részvény névértéke adja ki az rt. alaptőkéjét. A részvénytársaság alaptőkéje kapcsán pedig a Ptk. a

⁹⁹ Ptk. 3:198. § (1) bekezdés.

¹⁰⁰ Ptk. 3:98. §.

gazdasági társaságokról szóló 2006. évi IV. törvény rendelkezéseire hasonlóan a zrt. esetén 5.000.000,- forint, nyrt. esetén 20.000.000,- forint összegben határozza meg az alaptőke minimumot.¹⁰¹ Vannak olyan speciális tevékenységet folytató részvénytársaságok, melyek tekintetében a rájuk vonatkozó speciális szabályok a Ptk. által meghatározotthoz viszonyítva jóval magasabb összegben határozzák meg az alaptőke minimumot.¹⁰² A részvényesek vagyoni hozzájárulásukat szolgáltatathatják készpénzben, illetve apportban. Az apportra irányadóak a 3:10. § (2) bekezdés, illetve a 3:99.§ (1) bekezdésében foglaltak is. A részvénytársaság alapításakor az alaptőke kizárólag nem pénzbeli vagyoni hozzájárulásból nem állhat, a pénzbeli vagyoni hozzájárulás nem lehet kevesebb az alaptőke 30 százalékánál.¹⁰³ A szabály indoka feltehetően az, hogy az rt. működésének megindításához készpénzre is szükség van, hangsúlyozandó azonban, hogy ez a megkötés csak az alapításra vonatkozik, tőkeemelés esetén nem irányadó.¹⁰⁴

3.3.1 A vagyoni hozzájárulás teljesítési kötelezettség

A részvényes kötelezettsége, hogy más társasági formák tagjaihoz hasonlóan a vagyoni hozzájárulását a Ptk. és az alapszabály rendelkezései szerint teljesítse, a részvényes e kötelezettsége alól az alaptőke leszállítás esetét kivéve nem mentesíthető. Kizárólag az rt. esetén rendelkezik úgy a Ptk., hogy az igazgatóság köteles a befizetésre, szolgáltatásra a részvényest felszólítani. A részvényes addig nincs késedelemben, amíg a felszólítás meg nem történik, természetesen a részvényesnek arra is lehetősége van, hogy a felszólítást megelőzően teljesítsen.¹⁰⁵

Amennyiben a részvényes a fenti felszólítás ellenére az esedékes vagyoni hozzájárulását nem szolgáltatja, akkor az ügyvezetésnek a jogkövetkezményekre figyelmeztetéssel, 30 napos határidővel fel kell hívnia a részvényest a teljesítésre, ennek eredménytelensége esetén a részvényes részvényesi jogviszonya a határidő elteltét követő nappal a törvény erejénél fogva megszűnik.¹⁰⁶ Utalni kell ezzel összefüggésben arra is, hogy amennyiben a részvényesi jogviszony a fenti okból megszűnt, találni kell egy olyan személyt, aki a volt részvényes vagyoni hozzájárulás szolgáltatási kötelezettségét átvállalja, ilyenkor nem csak a hiányzó részt kell teljesíteni, hanem a

¹⁰¹ Ptk. 3:212. § (2) bekezdése.

¹⁰² Ptk. Nagykommentár, 707. o.

¹⁰³ Ptk. 3:212. § (3) bekezdés.

¹⁰⁴ Ptk. Nagykommentár, 708. o.

¹⁰⁵ Ptk. 3:267. § (1)-(2) bekezdés.

¹⁰⁶ Ptk. 3:98. §.

volt részvényes által vállalt vagyoni hozzájárulást teljes egészében.¹⁰⁷ A volt részvényes részére az általa teljesített vagyoni hozzájárulás értéket azt követően lehet kiadni, ha a helyébe lépő személy a teljes vagyoni hozzájárulás fizetési kötelezettséget teljesítette.¹⁰⁸ Fontos szabály, hogy ha más személy nem vállalja át a kötelezettséget, akkor az alaptőkét le kell szállítani a volt részvényes által vállalt vagyoni hozzájárulás értékével.

A Ptk. 3:322. § (2) bekezdése értelmében, amennyiben a végelszámolás megindításakor vagy a felszámolás elrendelésekor a társaság alaptőkéje még nem került teljes egészében befizetésre, a végelszámoló/felszámoló jogosult a még nem teljesített befizetésekre vonatkozó kötelezettséget esedékessé tenni, annak teljesítését a részvényesektől megkövetelni, ha az a társaság tartozásainak kiegyenlítése miatt szükséges.

3.3.2 A vagyoni hozzájárulás teljesítési kötelezettség határideje

A Ptk. az rt. nyilvántartásba vételi feltételei között szabályozza a pénzbeli, illetve a nem pénzbeli vagyoni hozzájárulás befizetésére, szolgáltatására vonatkozó minimális elvárásokat. A Ptk. 3:252. § (1) bekezdés a) pontjából, illetve a Ptk. 3:252. § (2) bekezdéséből következik, hogy valamennyi pénzbeli hozzájárulást szolgáltató részvényes köteles az általa átvenni vállalt részvények névértékének, kibocsátási értékének legalább 25 százalékát befizetni, a cég bejegyzésétől számított egy éven belül pedig valamennyi, még nem teljesített pénzbeli hozzájárulást be kell fizetni. A Ptk. 3:252. § (3) bekezdése ehhez annyit tesz hozzá, hogy alapszabályban ennél rövidebb végső befizetési határidőt elő lehet írni, hosszabbat nem.

Az apport szolgáltatása esetén az vizsgálendő, hogy a szolgáltatandó apport összértéke eléri-e az alaptőke negyedét. Amennyiben igen, akkor az apportőr köteles azt szolgáltatni a cégbejegyzési kérelem benyújtásáig, ha azonban az apport értéke nem éri el ezt a hányadot, elegendő legkésőbb a cégbejegyzéstől számított három éven belül rendelkezésre bocsátani azt.¹⁰⁹ A Ptk. 3:252. § (3) bekezdése diszpozitív, ugyanis ebben az esetben is lehetőség van rövidebb határidő meghatározására. A Ptk. 3:323. § (1) bekezdése előírja, hogy a speciális forma, az egyszemélyes

¹⁰⁷ Ptk. Nagykommentár, 833. o.

¹⁰⁸ Ptk. 3:267. § (3)-(4) bekezdés.

¹⁰⁹ Ptk. 3:252. § (1) bekezdés b) pont és Ptk. 3:252. § (2) bekezdés.

részvénytársaság alapítása esetében azonban már a nyilvántartásba vételi kérelem benyújtásáig teljes egészében a társaság rendelkezésére kell bocsátani az apportot.

3.3.3 A részvény névértéke

A részvény névértéke kifejezi, hogy alapításkor vagy alaptőke-emeléskor a részvényes milyen összegű vagyoni hozzájárulást teljesített. A részvény névértéke egyebekben a társaság működése során az alaptőke felemelése, leszállítása következményeként megváltoztatható. A Ptk. hitelezővédelmi okokból tilalmazza a részvények névérték alatti kibocsátását, legalább olyan értékben kell tehát a részvényeseknek vagyoni hozzájárulást teljesíteni, melyek összege együttesen eléri az rt. alaptőkéjét. A Ptk. alapján a névérték alatti kibocsátásból eredő károkért a szerződésen kívüli károkért való felelősség szabályai szerint alapításkor az alapítókat, alaptőke emeléskor a társaságot terheli a felelősség.¹¹⁰

Lehetőség van arra is, hogy a részvényesek a részvény névértékénél magasabb értékben szolgáltatassanak vagyoni hozzájárulást, mert ez sem a társaság, sem a társaság hitelezőinek érdekeit nem sérti, a névérték feletti összeg azonban nem az alaptőke, hanem az alaptőkén felüli vagyonba fog kerülni. Az alapszabályban ilyen esetben fel kell tüntetni a részvények kibocsátási értéket.¹¹¹

A részvény névértéke meghatározható számmal vagy megadható az alaptőke mindenkori összegének hányadában. A Ptk. névérték minimumot, illetve meghatározott számmal oszthatóságot nem ír elő, ez a társaság üzleti döntéseitől függ. A hányadrészvényként történő meghatározás nem elterjedt annak ellenére, hogy az alaptőkén felüli vagyon terhére történő tőkeemelés vagy valamennyi részvényest részvényei névértéke arányában érintő tőkeleszállítás esetén a részvény névértéke változatlan marad.¹¹² A részvénytársaság alapszabályában, ha nem kizárólag pénzbeli vagyoni hozzájárulásból áll az alaptőke, akkor szükség szerint rendelkezni kell az apportról is.¹¹³

¹¹⁰ Ptk. 3:212. § (4) bekezdés.

¹¹¹ Ptk. 3:250. § (1) bekezdés b) pont.

¹¹² Ptk. Nagykommentár, 710. o.

¹¹³ Ptk. 3:250. § (2) bekezdés a) pont.

3.3.4 A nem pénzbeli vagyoni hozzájárulás

Az apportot szolgáltató részvényes a dolog tulajdonjogát vagy vagyoni értékű jogot ruházhat át a társaságra. Az rt. esetében - ahogyan a gazdasági társaságok esetében általánosan - lehetőség van az adós által elismert, vagy jogerős határozaton alapuló követelés apportként történő szolgáltatására is. Emellett ennél a társasági formánál is kizárt a tag munkavégzésének, személyes közreműködésének, szolgáltatásra vonatkozó kötelezettség-vállalásának apportálása.¹¹⁴ Az alapszabályban - illetve az annak mellékletét képező apportlistában - pontosan meg kell határozni, hogy a részvényesek milyen apporttárgyat kötelesek szolgáltatni, milyen határidővel és annak fejében hány darab részvényt kapnak.

Elsődlegesen a részvényeseknek kell meghatározniuk az apport értékét, ugyanakkor a részvénytársaság esetében a Ptk. kifejezetten előírja, hogy szakértővel kell felülvizsgáltatni az apport értékelését.¹¹⁵ A könyvvizsgálói, szakértői jelentés az alapszabály mellékletét képezi, amelyben a szakértőnek nyilatkozni kell arra vonatkozóan, hogy a részvényesek által megállapított érték egyensúlyban van-e az apport értékével.

A Ptk. igyekezett meghatározni azt is, hogy milyen szakértő végezheti az apport értékelését, azonban túlzottan tág és nehezen értelmezhető a vagyontárgy értékeléséhez szükséges szakértelem. Egyes vélemények szerint a könyvvizsgáló és a szakértő jelentése valójában nem tekinthető értékelésnek, csak azt állapítja meg, hogy az apporttárgy alapítók által meghatározott értéke egyensúlyban van-e az apport ellenében adandó részvények számával és névértékével. Más szakmai vélemény szerint azonban a törvény vonatkozó szakaszának megfogalmazásából az következik, hogy a szakértő tényleges értékelést végez, hiszen jelentése tartalmazza az apport leírását, értékét, az értékelés módszerét, az egyensúlyi helyzet megállapításáról szóló nyilatkozata csak egy részét képezi az elkészítendő jelentésnek.¹¹⁶

A Ptk. azt a felekre bízta, hogy a részvénytársaság vagy az apportot szolgáltatni kívánó részvényes köteles-e felkérni a könyvvizsgálót, illetve a szakértőt a jelentés elkészítésére. Ezért esetről-esetre

¹¹⁴ Ptk. 3:99. § (1) bekezdés.

¹¹⁵ Ptk. 3:251. § (1) bekezdés,

¹¹⁶ LEHOCZKI, 2016. 57. o.

kell az apportot szolgáltatni kívánó részvényesnek és a társaságnak megállapodni egymással abban, hogy melyikük kéri fel a feladat ellátására a könyvvizsgálót, illetve a szakértőt, kivéve, ha ezt a kérdést a létesítő okirat szabályozza. A jogszabály lehetőséget biztosít az apporttárgy típusától függően annak eldöntésére, hogy könyvvizsgálónak vagy más szakértőnek adnak megrendelést a jelentés elkészítésére. Az ingatlanok, illetve a speciális rendeltetésű ingóságok - így például a gépjárművek, a szerszámgépek vagy éppen a gyártóberendezések - értékelése különös szakértelmet igényel, amely értékelés elvégzéséhez megfelelő szakértelemmel rendelkező szakértő bevonása szükséges. Kiemelendő, hogy a könyvvizsgálói vagy szakértői értékelés nem jelenti azt, hogy a részvényesek kötelesek lennének az apportot elfogadni, továbbá e körülmény folytán az apportot szolgáltató részvényes nem mentesül a nem pénzbeli hozzájárulás felülértékelése miatti objektív pénzszolgáltatási kötelezettsége alól.¹¹⁷

A Ptk. két kivételes szabályt¹¹⁸ állapít meg, amikor az apportot szolgáltatni kívánó részvényes nem köteles megbízást adni könyvvizsgáló vagy más szakértő részére az apport előzetes értékelésére, tekintettel arra, hogy léteznek olyan pénzügyi jelentések, kereskedési rendszerek, amelyek az apport vonatkozásában megbízható és valós piaci értéket adnak. Az első szerint a nem pénzbeli vagyoni hozzájárulást nyújtó részvényes a szolgáltatás időpontjához képest három hónapnál nem régebbi, könyvvizsgáló által ellenőrzött beszámolóval rendelkezik, amely a hozzájárulás tárgyát képező vagyontárgy értékét tartalmazza. A másik kivétel az, hogy a nem pénzbeli vagyoni hozzájárulás olyan vagyontárgyakból áll, amelynek tőzsdén jegyzett ára van, ilyennek minősül bármely szabályozott piacra bevezetett értékpapír, továbbá az árutőzsdén jegyzett termékek (például az energiahordozók, a nemesfémek, a színesfémek, a gabonafélék vagy a húsfélék). Hitelezővédelmi szempontból lényeges, hogy a könyvvizsgálói, illetve szakértői jelentés a cégnyilvántartás részét képező cégirat, amelynek tartalmát bárki megismerheti.¹¹⁹

3.3.5 A részvénytársaság alaptőkéjének felemelése vagyoni hozzájárulás teljesítésével

Végül érdemes szólni röviden az alaptőke emelés és a vagyoni hozzájárulás teljesítésének összefüggéseiről a Ptk. irányadó szabályainak fényében. Az rt. alaptőkéje felemelhető új részvények

¹¹⁷ TÖRÖK, 2015. 15. o.

¹¹⁸ Ptk. 3:251. § (2) bekezdés.

¹¹⁹ Ptk. 3:251. § (1) bekezdés első mondat.

kibocsátásával, az alaptőkén felüli vagyon alaptőkévé alakításával, dolgozói részvények kibocsátásával és átváltoztatható vagy átváltozó kötvények részvénné alakításával. A Ptk. 3:295. §-a szerint új részvényekkel való tőkeemelés feltétele, hogy valamennyi részvényes teljes egészében szolgáltatassa a vagyoni hozzájárulását.

Összegzés

A gazdasági társaságok keletkezésének alapja a gazdasági tevékenységek, vállalkozások tőkeigényének megnövekedése, mindez, illetve a kisebb tőkék összegyűjtésének, gazdaságos működtetése. A társaságot alapító tagok, mint elkülönült tulajdonosok azonban különböző mértékű vagyoni hozzájárulással vesznek részt a társasági közös vagyon kialakításában. Nem hagyható figyelmen kívül, hogy a társaság tagjainak részvétele kockázatcsökkenést jelent a többi tag számára. A tagok jellemzően a vagyoni hozzájárulásaik alapján viselik a közös tevékenység gazdasági kockázatát, ennek kompenzálására pedig főszabályként a vagyoni hozzájárulás alapján részesednek a társasági tevékenység gazdasági eredményeiből is.

A tagok felelőssége már a gazdasági társaság alapításánál, a működés megkezdéshez, majd fenntartásához és bővítéséhez szükséges vagyoni hozzájárulás meghatározott határidővel, illetve meghatározott módon való teljesítése. A hatályos Ptk. rendelkezései alapján célszerűbb a felelősség helyett a helytállás kifejezést használni. Míg a korábbi Gt. előírásai értelemszerűen csak a gazdasági társaságokra vonatkoztak, addig a Ptk. immár valamennyi jogi személyre nézve rögzíti a tagok, illetve az alapítók vagyoni hozzájárulására vonatkozó általános szabályokat, azokat pedig a továbbiakban nem ismétli meg. Jól működhet és működik a gyakorlatban a Ptk. jelen tanulmányban elemzett, többrétegű, egymásra épülő szabályozási rendszere. A bemutatott rendelkezések lassan, de biztosan, a következetes bírósági gyakorlat segítségével képesek lehetnek az egyensúly megteremtésére. Egyszerre tudják biztosítani a társaság vagyonvédelmét, a hitelezők jogainak és érdekeinek hatékony védelmét, illetve a jogbiztonságot, miközben pedig csak a szükséges mértékben és garanciák révén avatkoznak be az egyes társaságok belső működésébe, a tagok közötti megállapodásokba. Dzsula Marianna tanulmányában arra is rámutat, hogy az eddigi bírói gyakorlat

nem támasztotta alá azokat a szakirodalmi kritikákat, amelyek szerint a Ptk. Harmadik Könyvének a „hitelezővédelmet erősítő” rendelkezései eltúlzottak, aránytalanul korlátozzák a jogi személyek működését, ezeket ugyanis megfelelően ellensúlyozzák a vagyoni hozzájárulási kötelezettség teljesítésének könnyítését szolgáló rendelkezések, amelyekkel élnek is a tagok és az alapítók.¹²⁰

A szabályozás és a kommentár által felvetett kérdések mellett a dologapport és a vagyoni értékű jogok apportja kapcsán a tanulmány kitért az irányadó bírósági gyakorlatra, továbbá bemutatta azokat a speciális elemeket, vonásokat, illetve dilemmákat, amelyek a tőkeegyesítő társaságok, azaz a kft. és az rt. tagjainak kötelezettségei esetében irányadóak, kiemelten fókuszált a teljesítés határidejére, a pénzbeli és a nem pénzbeli hozzájárulások körére és az értékelés problematikájára. Önmagában, megfelelő jogi és üzleti kultúra hiányában természetesen még a legjobb szabályok, garanciák sem képesek gátat vetni a jogellenes, nem rendeltetésszerű joggyakorlásnak, de segíthetnek kezelni a legsúlyosabb, a legjellemzőbb problémákat és a bizonytalanságok hatékonyabb megelőzését is szolgálhatják.

¹²⁰ Dzsula, 2019. 180. o.

Felhasznált irodalom

- Barta Judit: Gondolatok a nem pénzbeli vagyoni hozzájárulás új szabályozása kapcsán In "Megújulás a jogi személyek szabályozásában": tanulmányok az új Ptk. köréből. Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar, Budapest, 2014. 82-95. o.
- Bodzasi Balázs: A gazdasági társaságok tagjainak felelőssége az új Ptk. alapján. Csöd Felszámolás Válság, 2013 (3-4), 9-10. sz. 56-64. o.
- Dzsula Marianna: A vagyoni hozzájárulás teljesítése és a tag helytállási kötelezettsége a Ptk.-ban (Tőke és/vagy hitelezővédelem). In Gárdos-Orosz Fruzsina - Menyhárd Attila (szerk.): Az új Polgári Törvénykönyv első öt éve. Társadalomtudományi Kutatóközpont, Jogtudományi Intézet, Budapest, 2019. 171-180. p.
- Farkas Csaba: Anomália és bizonytalanság a Kft. alapítás témaköréből. In Gellén Klára - Görög Márta (szerk.): Lege et Fide. Ünnepi tanulmányok Szabó Imre 65. születésnapjára. Iurisperitus Kiadó Szeged, 2016. 127-132. o.
- Farkas Csaba: A tagsági jogviszony megszűnésének más aspektusból történő elemzése. Gazdaság és Jog. 24. évf. 3. szám, 2016. 21-22. o.
- Gál Judit: A kft.-k feltőkésítése. Céghírnök, 2015/8. szám. 3-4. o.
- Gál Judit: Kft.-változások az új Ptk.-ban és a feltőkésítési kötelezettség. Céghírnök, 2013/11. szám. 3-5. o.
- Harsányi Gyöngyi - Miskolczi Bodnár Péter: Az apport túlértékelésének jogkövetelményei. Glossa Iuridica VI. évfolyam, 3-4. szám. Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar, Budapest, 2020. 23-41. o.

- Kisfaludi András: A Fővárosi Ítéltábla végzése a törzstőke emelésről. A tagnak a társasággal szemben fennálló kölcsönkövetelése, mint vagyoni hozzájárulás. Jogesetek Magyarázata, 2010. vol. 1. no. 3. 19-25. o.
- Lehoczki Zóra Zsófia: Az apport értékének a meghatározása, különös tekintettel a szakértőkre és a felülértékelésért való felelősségre. Polgári Jog, 2016/10. sz. 54-60. o.
- Mohai Máté: Felelősség és helytállási kötelezettség a társaságok jogában a Kereskedelmi Törvénytől az első társasági törvényünkig. Miskolci Jogi Szemle, 11. évf. (2016). 2. sz. 111-134. o.
- Nochta Tibor: A magánjogi felelősség útjai a társasági jogban. Dialóg Campus Kiadó, 2005.
- Osztovits András (szerk.): A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény és a kapcsolódó jogszabályok nagykommentárja. Harmadik Könyv. Opten Informatikai Kft, Budapest, 2014.
- Papp Tekla: Az apport megítélése a Legfelsőbb Bíróság döntéseiben és a Társasági törvény apportálásra vonatkozó szabályainak hatása a joggyakorlatra. Acta Universitatis Szegediensis: Acta juridica et politica, 1999, (55) 1-34. 257-267. o.
- Pintér Attila: A tagsági jogviszony megszűnése a vagyoni hozzájárulás teljesítésének elmulasztása miatt. Gazdaság és Jog, 2015. 4. szám. 17-23. o.
- Sárközy Tamás: A magyar társasági jog Európában. A társasági és a konszernjog elméleti alapjai. HVG ORAC Lap- és Könyvkiadó, Budapest, 2001.
- Török Tamás: A nem pénzbeli vagyoni hozzájárulás felülértékelése. Gazdaság és Jog, 2015. 4. szám. 13-19. o.
- Török Tamás: A követelés nem pénzbeli hozzájárulásként történő szolgáltatása. Gazdaság és Jog, 2009. vol. 17. no. 5. 3-10. o.

- Török Tamás: Vagyoni hozzájárulás a társasági jogban. Gazdaság és Jog 8. 2000. 6. 3-9. o.